

Legjobb és leghirvevesebb
pipere hólgypor : a
La
VELOUTINE
Különleges Rizspor
BISMUTTAL VEGYITVE
CH. FAY, ILLATSZERÉSZ.
PARIS - 9, rue de la Paix, 9 - PARIS.

Dohányzók!
Czigaretták
papir nélkül!
MOPS
SUPERIORES

Tollszopóka szivarkák szabadalm. szűrővel.
BAYONETAS
Arjegyzéket díjtalanul küld 7349
EGGMANN & HEDIGER, BIEL Schweiz
Vezérigényök Magyarország részére :
Weiss és Langer cég Budapest, VI. Szeressen-utca 8.

Vérszegények és lábbadozók
Serravallo Chinabort vassal igyanak.
1/2 liter ára 1 frt 20 kr.
1 liter ára 2 frt 20 kr.
Készíti Serravallo gyógyszerész Triestben.
Pompás ízű, a miert a gyermekek is igen szivesen iszák.
Sokszor kiintették. Minden gyógyszerárban kapni. 7500

A modern vegyészeti hatalmas haladása és az ebből származó számtalan kosmetikus készítmények sem voltak képesek a 30 éven át bevált
Dr. Lengiel Frigyes-féle Nyirfabalzsamot
Egy korsó ára használati utasítással együtt 1 frt 50 kr.
A nyirfabalzsam hatásának támogatására Dr. Lengiel Frigyes-féle
Benzoe szappan
ajánlatos. Egy darab ára 60 és 35 kr. Raktáron minden jobb győrtárban. Főraktár Magyarország részére Török József gyógyszerésznél Budapest, Király-utca 12.

Kapható már!!! 7486
a Franciaországban kitüntetett
NERVIN,
melyből néhány bedörögés előtt, hogy meg-
szüntesse a fejfájást, emészt. kényelmet,
rheumatiszt (fájdalmat), neurast. szaga-
tást, merev inakt, gyomor- és léptaga-
nást, edzős tej és arzfájdalmat. Ára
80 kr. Egred. készítés *Ervényi Béla* győg-
szerész. Szabadalmiláson (Postm.) Főraktár
Török József és Egger gyógyszerészek.

MATTONI-FÉLE
GISSHÜBLER
legtisztább égvényes
SAVANYU-KÜT 7505

A női szépség
emelésére, tökéletesítésére és fen-
tartására legkifináltabb, teljesen ár-
talmatlan, vegyíztá és zsírmen-
tes készítmény a 7502
Margit Crème.
Rövid idő alatt szünteti szeplőt,
májfoltot, pattanást, bőrártást (mit-
esser) és minden más bőrbajt. Kisimítja a ráncokat
és himlőhelyeket, még koros egyéneknek is tőde bájos
arczsinat kölcsönöz, ára 50 kr., nagy 1 forint.
Margit hólgypor 60 kr, 3 színben. Margit szap-
pan 35 kr. Margit fogpép (Zahnpaste) 50 kr.
Készítő **FÖLDES** gyógyszerész, Áradon Deák Ferenc-utca 11. sz.
Főraktár: Török József gyógyszerész, Budapest
Király-utca 12.

Üsecsemők mesterséges táplálása
Dr. Soxhlet tanár legújabb szabad.
tej-sterilizáló aparatusai
Eredeti gépműny ára 13 frt.
Valamennyi ezek gyermekgyógy-
ászoknak és betegápolásra a leg-
szolidabb kivitelben és legolcsóbb
árak mellett. 7474
KELETI J.-nél,
BUDAPEST,
IV. Koronahozogatóca 17.
Kimerített árjegyzékek ingyen.

CZERNY-féle
TANNINGENE
a legjobb, kipróbáltan ártalmatlan
hajfestőszer
haj- és szakál- valamint szemöldökfestésre, melyek
a leggyorsabb módon, már egyszeri használatnál
is egész biztosan visszanyerik szon kifogástalan,
fényes szőke, barna vagy fekete természetes
színt, a melylyel megőrzés előtt bírtak a mely
sem szappannal való mosással, sem a gőzfürdőben
meg nem fakul. Ára 2 frt 50 kr.
Törvényesen védett, lelkiismeretesen megvizsgált
és valódi minőségben kapható
Anton J. Czerny ezégnél, Bécs,
XVIII. Carl Ludwigstrasse 6 (saját házában).
Szétküldés postai utánvétellel. Prospektus ingyen
és bérmentve. Raktár a nagyobb gyógyszerárakban
és illatszer-üzletekben. 7416
Vezérképviselőség és magyarországi főraktár:
Budapesten **TÖRÖK JOZSEF** gyógyszerészárban.

Báli kelmék gyönyörű ajándékok
damastr- és gaze okban, pongee, crep, armor stb. faconban; úgy-
mint fekete, fehér és szines selyemkelmékben, a jó hordhatóságért
jótállólével. Körvetellen eltrusita magánosok részére, porto- és
vámmentesen igazi gyári irakon a házhoz szállítva. Ezer meg ezer
elismérő irat. Kérjen Ön mintákat a kívántak megjelölésével.
GRIEDER ADOLF ÉS TSA
királyi szállítók
selyemkelmé-gyárak szövetségé Zürich. 7378

Tessék kísérletet tenni
és meg fog győződni, hogy patkányok és pos-
zagek kirtására minden körülmények közt leg-
biztosabb a **László József** gyógyszerész
által feltalált
patkány pusztító-szer.
Bámulatos hatását és biztos sikerét szesznyi ezer elismérő nyilatkozat
bizonyítja.
Ára 1 doboznak 1 frt, 6 doboznak 5 frt, használati utasít-
ással. — Kapható:
LÁSZLÓ JOZSEF gyógyszerésznél
Márcs-Utca (Erdély). 7428
Budapesti főraktár: Egger-féle gyógyszerészár a „Mádorhoz.”
Váci-körút 17.

Üdvös tanács.
Köhögésnél, rekedtségél, a torok és légzési szervek mű-
ködési zavaráinál **Egger** biztos hatású
MELLPASZTILLAI
veendők. (1 doboz 50 kr. és 1 frt. Próbadozoz 25 kr.)
A gyomor rendetlen működésénél radikális hatásúak
bizonyítanak 7230
Egger Szóda-Pasztillai.
(1 doboz 30 kr.) Mindkét szer kapható minden gyógyszer-
árban. — Fő- és szétküldési raktár Magyarországon:
„Nádor“-gyógyszertár Budapest, Váci-körút 17. sz.

LOHSE világhírű különlegességei
a bőr ápolására. 74
EAU DE LYS
DE LOHSE.
Hatvan év óta felülmulha-
talan mint legkifináltabb bőrviz
a tökéletes ifjú üdeség
megtartására, valamint a
nyári szeplő, napsütés, pi-
rosság, sárga foltok és az arcz
minden tisztáltságának
biztos előkövetésére fehérben
és rózsaszínben szőkeknek,
sárgában barnáknak.
LOHSE liliumtej-szappan
csodás illata, tisztasága és
finomsága végett a legkifin-
áltabb toilette-szappan, árja
80 kr., rózsaszín 1 frt.
Gyártmányaim vásárlásánál mélt.
kiszámlázás mindig fogyni a cségre:
GUSTAV LOHSE
45 Jägerstr. 46 Berlin,
udvari illatszerész.
Kapható Ausztria-Magyarország minden gyógyszer-
árában és jobb illatszer-üzletekben. 7067

Festty társaság körkép palotájában
Városliget 7368
Krisztus a keresztfán
és Jeruzsálem
óriási körkép. Látható.
reggel 9 órától este 4 óráig.
Az esti órákban villanyvilágításánál.
Belépő díj 50 kr.
Gyermekjegy 30 krajczár.

4. SZÁM. 1898. BUDAPEST, JANUÁR 23. 45. ÉVFOLYAM.

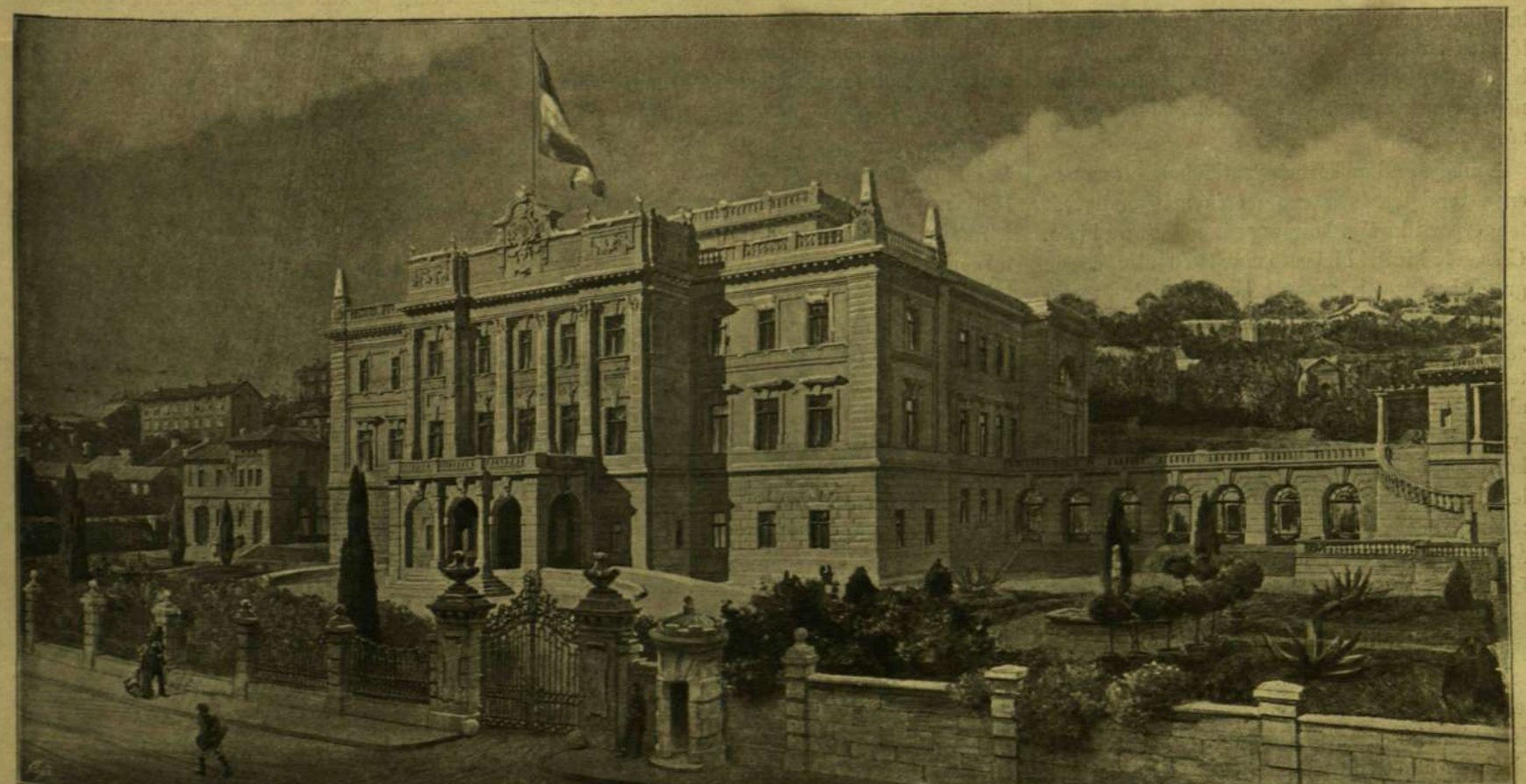
FIUME ÉS KORMÁNYZÓJA.

A **SOK TÖRTÉNETI** viszontagságot, — mint
A jellegé mondja: «indeficenter» (tör-
hetetlenül) kiállott magyar kikötő-
város az 1898. év elejével új viszonyok
közé jutott. Az idők haladása rajta is ér-
vényesül, mint mindenben, a miben erő és
fejlődési képesség van.
Az alkotmányos élet 30 esztendeje álta-
lában véve csodálatra érdemes dolgokat
művelt Fiumében. Fiumének alig több
mint 19 négyzetkilométernyi külön terü-
lete, a maga 6 kilométer hosszú tenger-
partjával, 18 ezer lakost sem számláló vá-
roska volt, a mikor a magyar kormány
1868-ban átvette; 1891-ben már több mint
29 ezer lakosa volt, ez idő szerint pedig
népessége a 35 ezernyi lélekszámot is meg-
haladja. A kikötőváros népessége tehát
megkétszereződött. Nemzetiség tekintetében
a három «eredeti» népfaj: az olasz (44%),
horvát (36%) és szlovén (9%) számará-
nyában lényeges változás nem mutatkozik,
de névezetes új elem itt a beköltözött ma-
gyarság.

Gróf Szapary László, Fiume új kormányzója.

A fiumei magyarok száma hét évvel ez
előtt csak 1062 főre rugott; azóta az állami
hivatalok fejlődése, a hajózás és kereskedés
gyors előhaladása s a nagy ipari és keres-
kedelmi vállalkozások, mint pl. az Adria
tengerhajózási társaság, a leszámítoló bank
vállalatai, kikötőépítés, stb. a magyarság
számát is erősen megkétszerezte. Hinni
lehetett azt is, hogy ott a magyar és olasz
hazafias népesség idők folytán testvériesen
összeolvad, sőt társadalmilag is összeforr.
Mindazáltal ez mostanig nem következett
be úgy, a mint várni lehetett és a mint
kívánatos.
Fiume népének átalakulását úgy látszik
a rohamos gazdasági és forgalmi föllendü-
lés tartóztatta vissza. Az óriási kikötői
építkezések, — a melyek 1868 óta mintegy
32 millió frtot emésztettek föl, — továbbá
a tengeri forgalom rendkívüli növekedése,
az új építkezések, a vasutforgalom s tegyük
hozzá: a quarnerói öböl természeti szépsé-
ge, — annyi új népességi elemmel gaz-
dagították Fiumét, hogy épen e bőség foly-
tán elő kellett állania bizonyos nehézség-
eknek, a melyek azonban nem betegség

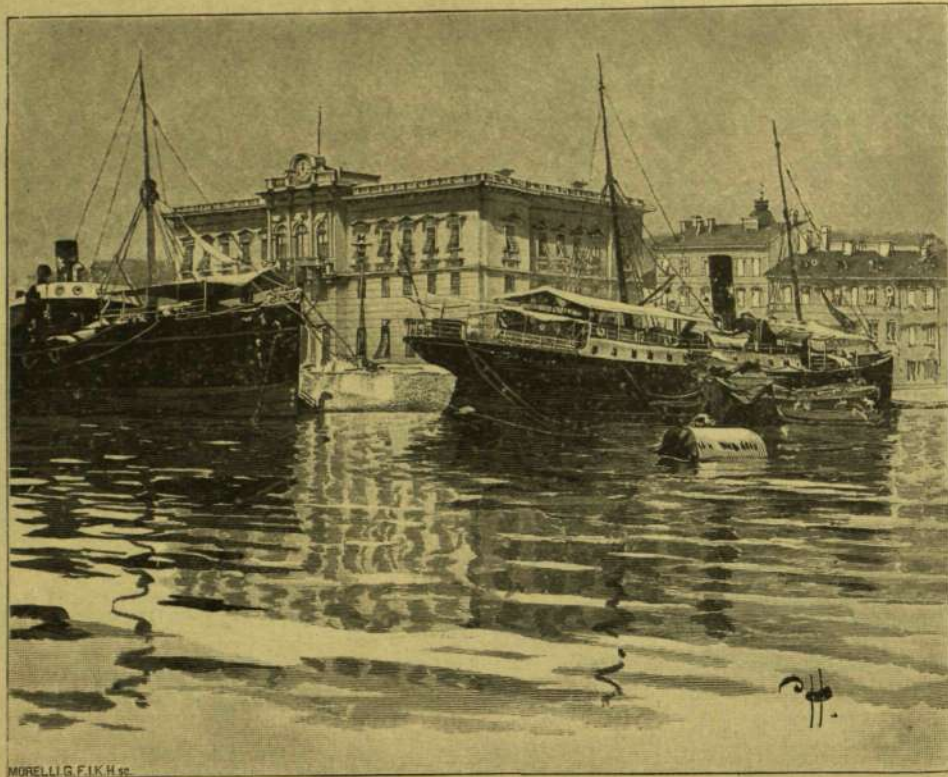

AZ ÚJ KORMÁNYZÓI PALOTA FIUMÉBAN.

La Première Marque du Monde
GUERLAIN

Parfumeur. — Fabrique à Bécon-les-Bruyères (Seine). — Magasins : 15, Rue de la Paix, PARIS

«Eau de Cologne Nigamonienne»
Délicieux parfum très apprécié
pour la toilette du Corps.
«Crème de Fraises»
Cold-Cream Spécial
Pour tonifier et adoucir la peau.
«Jardin de mon Curé»
Extrait pour le Mouchoir
Remarquable par sa distinction.
«Japon Sapoceti»
au Blanc de Balerne.
Absolument neutre pour la figure et les mains.

A Tengerészeti Hatóság épülete Fiumében.

Háry Gyula rajta.

jelentenek, hanem élettani fájdalmakat, melyeket p. o. a gyorsan növekvő serdülő gyermek érez sokszor a csontjaiban is.

A történeti hagyomány s Fiume külön álló helyzete hozta magával, hogy e kikötőváros életében a hazafias olasz népesség legyen a vezérszerep. Magyarországi lobogója ott jobb kezében nem is lehetett.

A bajokat jobbra az u. n. provizorium okozta. A kiegyezés alkalmával Fiume államjogi helyzetét Horvátország ellenkezése miatt csak annyira lehetett rendezni, a mennyi épen az 1866. évi 30-ik törvényzikk 66-ik szakaszában foglaltatik. Megállapították, hogy a kikötőváros és területe a magyar koronához csatolt külön testet (corpus separatum) képez, tehát államjogi hovatartozását rendezték, azonban belső autonómiáját, törvényhozási és kormányzati viszonyait, a hol a horvát befolyás még érvényesülni akart, véglegesen nem rendezhették. Ebből már akkor politikai zavarok keletkeztek, s mivel Fiume Horvátországgal minden közösséget állhatatosan elutasított, 1870 július 28-án Andrássy Gyula gróf akkori miniszterelnök ellenjegyzése mellett legfelsőbb királyi kézirat ideiglenes szervezeti szabályzat (statutum) lépett életbe, mely a fiúmei municipiumot, sok tekintetben kivételes jogokkal, a hazafias olasz népességnek ugyszólván kizárólagos rendelkezése alá adta.

A magyar állam kormányzati feladatait ugyanez a rendelkezés a «fiúmei és magyar-horvát tengerparti királyi kormányzó» gondjaira bízta. Cseh Ede királyi biztostól már 1870 július 29-én gr. Zichy József vette át a kormányzatot, melynek Fiuméi névze tengerészeti és politikai, az egész magyar-horvát tengeremlékre névze pedig tengerészeti hatósága van. Az új kormányzó alatt Fiume politikai és gazdasági élete szépen fejlődött. 1872-ben gr. Szapáry Géza (a mostani kormányzó édes atya) vette át a gyorsan föllendülő tengeri kikötőváros kormányzását, ki aztán tizenegy év múlva 1883-ban adta át Zichy Ágost grófnak, a ki után 1892-ben Batthyány Lajos gróf következett. Az ő kormányzása alatt azonban már érezni lehetett, hogy a provizorium szűk keretei Fiume gyors föllendülését nem sokáig bírják el. Az 1896. év végén a kormányzó lekötözt s utána Ciotta János polgármester (podesta) is, a kinek nevét Fiume újabbkori történetével elvárhathatlan érdemek forrasztották egybe.

Az 1897. évi «interregnum» idejében kifejezésre jutottak a provizorium alatt támadt ellentétek. A fiúmei olaszság régi kizárólagos uralma, — a mi egyébiránt helyes volt, — az új és fejlettebb Fiuménak nem felelt meg többé s az ebből származó nyugtalanságok a még kizárólagosabb fiúmei «autonom-párt» diadalát okozták a képviselőtestület (rappresentanza) választásánál. Az új podesta, dr. Mayländer Mihály, a ki pedig Magyarországon nevelkedett, szintén annak a pártnak embere. Ekkor Walluschnigg Antal városi képviselő heves izgatásai folytán összeütközés támadt a magyar törvények, kivált pedig a közigazgatási bíróságról szóló 1896. évi 25-ik törvényzikk életbeillesztése miatt a magyar kormány és Fiume municipiuma közt.

A bonyodalmat három tény oldotta meg, legalább egyelőre. Az egyik Szapáry László gróf országgyűlési képviselőnek Ó Felsége a király által 1897 nov. 23-án fiúmei kormányzóvá történt kinevezése; a másik a föltétlen esküt letenni vonakodó képviselőtestületnek 1898 jan. 12-én Gaál Tibor kormányzó helyettes által történt fölölzlatása; a harmadik pedig Bánffy Dezső báró miniszterelnöknek 1898 január 11-én kelt rendelete, mely az új kormányzót följogosította, hogy Fiume városát és kerületét szükség esetén rendeletekkel kormányozhassa.

Ily nehéz viszonyok közt és ily kivételes hatalommal fölruházva foglalta el a fiatal Szapáry László gr. kormányzó méltóságát 1898 január 15-ikén.

Az új kormányzó korra névze aránylag fiatal ember; de a közpályán már tapasztalatai vannak. Perkatán, 1864 május 16-án született s gr. Szapáry Géza legidősebb fia. Serdülő ifjúságának javarészt atya kormányosságának ideje alatt jobbra Fiumében töltötte s ott tanult meg olaszul is. A fiúmeiek fölének pedig érthetőleg kedves az, ha valaki az olasz nyelvet az ő puha, velencei dialektusukkal beszéli.

Szapáry László gróf egyike a legképzettebb fiatal főuraknak. A jogot Budapesten végezte s az egyetemnek egyik legszorgalmasabb hallgatója volt. Ugyanitt nyerte el a jogtudori fokot s Bécsben a diplomáciai képzést, a mi után Londonban, mint követéségi attaché szolgált. Azonban az idegen, nehéz éghajlat egészséget megviselte s kénytelen volt visszatérni a verőfényesebb hazai földre. Az 1892. évi téli választás alatt szabadelvű pro-

rammal képviselővé választották, az 1893—94. évi egyházpolitikai viták alatt azonban a pártból kilépett. A harez lezajlása után ismét csatlakozott a szabadelvű párthoz, a mitől más ok nem választotta el. Ugyanilyen programmal választották meg 1896-ban Muraszombatban is.

Egyénisége szeretetreméltó. Nyílt, őszinte jellege, fesztelen társasági módora, kedélyének vidámsága és ötletessége számos barátot szerzett neki. Anyjának kiváló tulajdonságaiból is sokat örökölt és ellensége tulajdonképpen nincs. Személye alkalmas arra, hogy az ellentéteken Fiumét átsegítse.

Az új kormányzó palota neki, mint nőtlen embernek, kissé tágas lesz. Ez a kétemeletes palota Fiume legszebb épülete. 1893—95-ben épült Hauszmann Alajos tanár, jeles műépítészünk tervei szerint, 30 méter magasán a tenger színe fölött a Via del municipio és Via del Pomerio sarkán, közel József főherceg villájához. Terraszáról és ablakaiból messze el lehet látni a város fölött a bájos quarnerói öbölbe. Jobb oldalához a konyha- és istállóhelyiség, baloldalához a kerti pavillon csatlakozik, zárt oszlopcsarnokkal. Homlokzata a tenger felé néz s fölépője is innen indul. Lépcsősarnoka meglepő, szinte monumentálisnak lehet mondani; az első emeleti nagy terembe vezet, melynek alapterülete 180 négyzetméter, s falai 3¹/₂ méter magasságig csiszolt természetes márvánnyal vannak borítva, ezek fölött pedig képek vannak, a fiúmei kormányzók arcképei. A mennyezet is gazdagon van díszítve. A nagyterem egyik oldalán városzóba van, a másik oldalán a kormányzó dolgozó terme. Az egészbe hatalmas oszlopcsarnok vezet. A főhomlokzat középrészén van a kormányzó ünnepélyes elfogadó terme, XVI. Lajos korabeli barokk stílusban berendezve. Falait selyemszövet fűdi. Ugyancsak az emeleten vannak a díszes vendégszobák, míg a kormányzó lakása a második emeletet foglalja el. Az egész épület 12.000 négyzetméter területű kertben áll. Anyaga karsztkő s lépcsői és ballusztrádjai mind faragott karszti márványból valók. A palota komoly hatású, ezt azonban az olaszos építési könnyedség enyhíti. Ha körülötte a babérfák még inkább meglombosodnak, a gyönyörű épület kertjében pompás estélyeket rendezhet a fiatal fiúmei kormányzó. Ezen estélyek és fogadtatások fénye pedig nem kis dolog a kikötővárosban, a hol az anyarszágtól földrajzilag elszakított művelt lakosság vajmi ritkán találkozik az állami élet társadalmi oldalával és a hol nem ritkán külső világhatalmak hajórajai vetnek horgonyt.

Az új Fiuméből még néhány más képet is bemutatunk ez alkalomból. Az egyik a Szapáry-riva s egy részlet a nagy kikötőből. Fiume tengeri forgalmának belső magva ez, a hol mindig van élet. A helyi és partszéli hajózás állomáshelye is itt van, a hol folytonosan érkezik vagy indul egy-egy gőzhajó. A kikötőbéli faecchini (málhárdók) élcelődése, idegenek sürgése-forgása, a gőzszipok fűtülése s az utcai árások rikoltozása teszi élénkkel ezt a helyet, a honnan Isztria felé névze, a tengerészeti hatóság palotája zárja el félig a kilátást. Ez is új palota a Zichy-molo tövében. Benne van elhelyezve a tengerészeti hivatalokon kívül a hajózási iskola és a hozzá tartozó érdekes tengerészeti múzeum. A másik oldalon, a tenger felé az új Baross-kikötő bő medencéje terül el mestéri építésű rakodó partjaival, a melyeket az államvasutak sinei ágaznak be, hogy a hajókba a vasuti kocsik tartalmát közvetlenül át lehessen rakni.

Egy csoport régibb épülettel zárjuk be szemlénket. Az egyik a municipium nyílt udvara.

Ezen a helyen állott régi idő óta a zászlótartó oszlop, melyet a velencei foglálás idejében (1508—1511) állított a tengeri köztársaság. Az oszlop 1896 óta a városház múzeumában van elhelyezve.

A másik épület a régi castello, a fiúmei fellegvár megmaradt emléke S. Vito e Modesto temploma mellett. Ma a kir. ügyészség székhelye és fogháza. Campaniljében még ma is megvan az a régi repedt harang, a melyet csak az egykori patricius családok halottjai számára szoktak meghúzni. De a legrégibb műemlék a római kapu (arco romano), mely a városi toronyból fölvezető szűk közben maradt meg barna falaival. Valószínűleg az egykori római erőd főkapuja volt, s korát II. Claudius császár idejére teszik.

Fiume nemcsak fontos, hanem érdekes város is. Helyi szépségeit bájos környéke is emeli, kivált az enyhe éghajlatú isztriai partok, vezetesen Abbázia közelsége és természetesen a Quarnero. Az idők járása is kedvez neki. A magyar forgalmi politika máris arra vezette a világgazdaság egy részét. Bizunk benne, hogy mostani zavaraiából szerencsésen ki fog bontakozni, s az ottani hazafias olaszság és magyarság testvéries egyetértése mellett szebbé és hatalmasabb lesz, mint a milyennek már napjainkban is látjuk.

Dr. Kenedi Géza.

A SZÁZAD VÉGÉN.

Siessünk élni, — a halál közel.
A hűnyó század végőrája út.
S mutathat óránk, ha már nem neszel!
Tettekben él az élet mindenütt.
Azért hogy az órát megállítod,
A gyors idő halad, míg alszol;
A mutatót is visszatolhatod:
Előre tör száz kerekén a kor!

Egy ezredévet tán átszunnyadánk,
S mi ezt kitölti, álomkép a mult?
Egész élted csak mese volt, hazánk,
Sorsod, jövőd magától alakult?
Hát nem viseltek téged szívőkön,
Kik már nyugosznak hantjaid alatt,
S csak hogy te élj s haladj tovább dicsőn,
Szívök gyakorta megtört, megszakadt?

Élt rég a nagy mult, s nagy tettekben él,
S mi volt az ő s? korának embere.
Hogy nagy lehess, nagyok utóda, véld:
A nagy jövődönök vagy őse te!
Őket kövesd, s ha tette nincsen erőd:
Szenvedni, tűrni van honszereted.
A nagyság sokszor ebben áll, — dicsőbb
E néma türés, mint a hósi tett.

A hosszú élet hosszú szenvedés,
De méltó pálmát örökléd, hazám!
Új ezredév az áttörtétt kevés,
Halhatlanság leng jövőd zászlaján.
Nagy éjre hajnal óra jó hamar,
S ében talál, e nép talpon terem.
Míg ember él e földön: él magyar,
Ne félj, ne csüggedj, bátor nemzetem!

Bartók Lajos.

FÖLJEGYZÉSEK A MAGYAR SZABADSÁGHARCZBÓL.

Egy tábornoki honvédtisztiztől.

IX.

(Folytatás.)

A «konyha-százados».

Görgei tábornoknak valóságban egész udvartartása volt, a mit az akkori radikálisok rossz néven is vettek. Fialat mánásainkból telt ki jóformán a nyargoncok és segédtsztek nyalka csapata, volt ezeken kívül 12 fő- és 12 altiszte

a futári szolgálatra, 50 főnyi válogatott huszárcsapata a tábori fegyelem fenntartására, kézi pénztárnoka, törzs- és főtisztjei, főpapja (báró Mednyánszky), törzssorvosai (dr. Lumniczer, Markusovszky, Orzovszky), törzshadbírája (Remellay Gusztáv), s végre élelmezési főügynöke (főintendánsa) Lefter László százados személyében, a ki jószívű, kedélyes és e mellett nagyon takarékos ember volt. Ez szerette meg a fővezér vendégei számára az élelmet, italt. Első beszerzése egy nagy löszeres szekér volt, melyet egykori német gazdája a reá mázolt «12. Nr. Munition» feliratról azonnal megismert volna. Ez a szekér mindig tele volt finom borokkal, sajttal, sonkával, füstölt nyelvekkel, stb. Megtörtént némelykor, hogy menetközben sátorra ültetett valamely kies dombon, s a 20—25 itezés kulacs addig járta a bajtársak között, míg minden el nem fogyott.

Általában «konyha-százados» volt a neve. Hivatása volt a fővezér asztalánál tréfás dalokkal, fűtüléssel, torzképekkel, a csaták paródiázásával s más effélékkel mulattatni a vendégeket. Tatán, a grófi kastélyban, mikor a táblát hivatlanok is látogatták, a meghívott nevét tartalmazó papírszeleket dugott minden zsemlyébe, s így a hivatlanok elkotródtak. Görgei ugyanis Tatán, habár nem volt oka takarékoságra, mivel a tulajdonos gróf Esterházy Pál ezredes, komáromi hadosztály-parancsnok az egész főhadiszállást vendégül látta, — mégis gazdálkodni készült, mert Esztergomban a primási felügyelő (az érseki szék betöltetlen lévén) a főhadiszállás pár napi ottléte után akkora számlát adott be, hogy a tábornok kézi pénztárnoka ki sem tudta fizetni, és csak a konyha-százados kérelmére egyenlítették ki valahogy, mert állítása szerint, neki, mint esztergominak, nagy szegényére vált volna az, ha a pompás lakomák fizetetlenül maradnak.

Budavár ostrománál Görgei a főhadiszállást a városmajor mögött, körülbelül a mostani vizgyógyintézet helyén állította be egy kisebb házikóba s csapatai közül is néhányat a városmajor akkor még szép árnyas fái alatt helyeztet el, mert biztosnak vette, hogy Hentzi rövid idő alatt feladja a várat. Lefter kapitány szelid természetű irtózkodott a gondolatától, hogy neki is a várhoz oly közel kell mennie, de minthogy már Kovácsiban magára vállalta a nagy szekérhad parancsnokságát, egészen a János-hegy aljáig elég vitézül hajtatott; itt azonban elővette látcsövét, megvizsgálta a kékelő Budavárát, s a szekértábor megállította, mondván: hogy még a nápolyi háborúból igen jól emlékezik, mennyire röpkül az ágyúgolyó! Pajtásai röstelték, ellenezték a dolgot, végre azonban határozattá lón, hogy további parancsért egy fő- és egy altisztot menjen a fővezérhez. A míg látcsövével kísérhette küldöttét a konyha-százados, nagy sohajok közt rebegé, hogy ezen szerencsétlenek az ő rendelkezélen lesznek áldozataivá; A fővezér parancsa abból állott, hogy a nagy tábornoki és a kis kézi iroda, s többek között Lefter is azonnal a főhadiszállásra jöjjen; — erre a konyha-századosot bizonyú félelem fogta el, mert bizonyosnak vette, hogy vagy az osztrák ágyúk, vagy a tábornok haragjának áldozatává kell lennie. Elindultak tehát, s már a városi sorompóig jöttek, midőn ismét futárt küldött be a kapitány azzal a jelentéssel, hogy a sváb fuvarosok tovább nem mennek, inkább ott hagyják veszni lovaikat, szekereiket. Görgei helyesen gyanította, hogy ez csak a megszeppent Lefter izgatására történik, szigorúan ismételtet parancsát. Borzalmas lett volna most a konyha-százados útja, ha az első gránát közelédése őt jótékony ájulásba nem ejti, de így mit

sem tudott e történetekről. Egy gránát t. i. valóban az ő kocsijának kerekéi között iramodott át, de talán ez sem esik meg, ha félelmeben meg nem parancsolja a fuvarosnak, hogy most már a városmajorig vágatva hajtson, mert épen ez a vágatás vonhatta magára a várbeli tüzéség gyanúját, s a nagy irodai láda, a melyre valószínűleg céloztak, nem is sejtven, hogy annak föloldala mögött egy honvéd-százados lapult meg.

Lefter igen rosszul érezvén magát a főhadiszálláson, Görgei őt phenés végett egy nagy karosszékre ültette, a hol szédült bár, de biztosabban hitte magát. A hideg verejték már leperdült táblabírói arcáról, mikor székével együtt hirtelen felbukott, azt kiáltván, hogy a hátát meglöttek. A tábornok ugyanis meg akarván szegényt tréfálni, épen a várra, a Ferdinánd-kaszárnyára néző szobasarkba ültette, melyre egy gránátgolyó nem sokára nagyot ütött, az épület sarkát le is verte, s néhány lépésre gurulva, nagy durranással elpattant.

A főhadiszállás sem maradhatott e helyen a nagy közelség miatt, s a nagy Svábhegyre költözött.

A konyha-százados az ötvenes évek elején a pesti k. k. Polizei-Directionál nyert bizalmas alkalmazást.

X.

Nem jó a kíváncsiság.

A mint egy pár zászlóalj a városmajorban úgy a hogy elhelyezkedett, a kiadott tilalom ellenére még is akadtak kíváncsiak, kik Budavár bástyáit közelebről óhajtották megtekinteni. Magam is elég vakmerő voltam, egészen a városmajor elejére, a szélső lombos fákig menni, s épen ezek törzse mögöl a várágúkkal farkasszemem nézni. Történt azonban, hogy a «Prinz-Preussen» zászlóaljából egy kapitány, 3—4 más tiszt, a porkoláb s az ezred szabója egy csoportban szintén a városmajor szélére mentek körülnézni, s minthogy még jó részben a régi császári egyenruhában voltak, a várőrségnek nagyon szemébe tűnhettek; mert pár percz múlva néhány kartácslövés dörögött el a «Ferdinánd-kaszárnya» bástyájáról, s a «Prinz-Preussen»-ek roppant drágán fizették meg kíváncsiságukat, majd mindnyájan megesbesültek, megosonkittattak, s közülök 4 vagy 5 még azon nap meg is halt. (Folytatása következik.)

BÁRÓ VAY MIKLÓS.*

Öt hét a pesti Új-épületben.

1852.

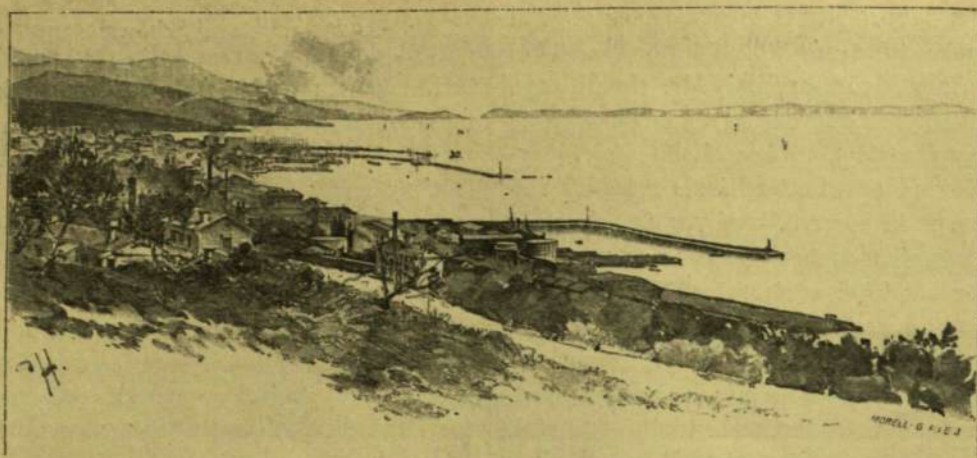
(Vége.)

Szeptember 6. Majthényi Luiza Kálnáról jött meglátogatni két leányával. Itt volt még nálam Úsz százados és nyomorult beteges testvére. Alig távoztak el unokahúgaim, ismét egy kivégzés történt. Erről már érkezés közben volt szó a porkolábnál. A felesége egy kendőt keresett elő szekrényéből, melylyel majd az elítélt szemét lekötik. A porkoláb azt állította, hogy az ilyen kendőt a kivégzés után rendszeren elárverezik, többnyire azonban előre elerik, vagy eladják. Isten tudja, miféle babonáság van hozzá kötve. Duscsek beleszápadt, a mint a porkolábné a magyarázatot adta s a mint férje a szerencsétlen kendőt a zsebébe dugta . . .

Szeptember 7. Még az öreg Bod Pál is fölkeresett. Nem akarták beereszteni, de fenyegetőzni kezdett Albrecht főherceggel s a tábornok levő császárral. Egészen könybe olvadt. Még nekem kell vigasztalni az embereket.

Szeptember 8. Valóban örökre nagyra kell vennem gróf Telekiné, Jeszenák Luiznak, hogy meglátogatott. Itt látogatott meg, a hol annyira szeretett testvérét kivégzése előtt egy pár órával látta utoljára. Teleki Blankához nem boesátot-

* A «Budapesti Szemlé»-ből.

FIUME.

Háry Gyula rajza.

ták. Alig távozott el a vendég, Bilko jött siralmas, édeskés arezzal, mely szánalmat akart kifejezni s követelte tőlem kamarás kulcsomat s rendjeletem. Mind a kettőtől igen könnyen váltam ugyan meg, de ismételve kinyilatkoztattam, hogy törvényellenes rablás az, hogy egy jó akaratu fejedelemtől kapott jeleket tőlem elveszik. Bizonyára nem viseltem volna ezeket. Janku és Axentie, kiknek Bach rendeket adott, rég elvették attól a kedvem, hogy magamat, habár a mi Ferdinándunk ajándékaival díszítsem...

Szeptember 9. Megint kivégzés történt. Székács lelkész kísérte a szerencsétlent a vesztőhelyre, egy nagy, erős fiatal embert. A porkoláb beszélte, hogy nem engedte a szemét bekötöni. Egészen nyugodt volt. Borzasztó, hogy a három golyó daczára sem maradt rögtön halva s mint egy megsebzett bika ordított, míg egy újabb lövés ledöntötte az óriást.

Szeptember 10. Bene barátom és Kriegshaber egy pár órát töltöttek nálam. A mint eltávoztak és én Bilko irodáján átmentem, nagy földulásban találtam őt. Tudniillik a hadi törvényszékek azt az utasítást kapták, hogy mindazon perekben, melyek a hadparancsnokságnál tovább nem mennek, igen szigorú itéljenek, hogy így Albrecht főherceg kegyelmet gyakorolhasson s a büntetést leszállíthassa. Így a múlt héten egész csomó ilyen ítélet ment föl, melyekben azt kellett várni, hogy az ítélet mindegyikében felére, vagy egyharmadára fog leszállítani. Azonban ma valamennyi a hadi törvényszéki ítéletek megerősítésével jött vissza. Lichtenberg altábornagy által aláírva. A főherceg tudniillik távol van s helyettese vagy semmit sem tudott e kedélyes intézkedésről, vagy nem volt bátorsága magát kegyelemszóra játszani. A vége minden esetre az, hogy 20-30 ember kétszerte, háromszorta több botot kap, mint a mennyit a különben is eléggé bőkezű vértörvényszékek belátása szerint kapniok kellett volna.

Szeptember 11. A mint ma reggel ablakomat kinyitottam, láttam, hogy a vesztőhely és környéke emberektől hullámszik. Gyorsan felöltöztem, nem kétkedve, hogy Bilko és cimborái megint «végrehajtást» rögtönöztek. Az irodába mentem, hogy távol legyek a meszárlástól. Oda érkezve hallám, hogy már őrzőket küldtek a tömeg szétkergetésére. Az emberek tudniillik arra a hamis hírre csoportosultak össze, hogy Teleki Blankát végzik ki. Ő maga is meghallotta ezt és őt, a ki különben oly bátran viseli magát fogságában, oly izgatottságba hozta az esemény, hogy dr. Kudlert hívták hozzá, kinek megkeresése következtében egy pár üveg tokajit küldött neki.

Szeptember 12. Ma reggel megint az a komédia volt. Ismét oda tódultak az emberek, kik a szegény Blanka fölakasztását akarták látni. Ebből látszik az a jó vélemény, melyet a közönség a hadi törvényszékekről táplál. Méltóknak is mutatják magokat erre. Holnap reggelre már ismét egy főbe lövendő jelöltjük van, első szereplése egy ifjú főhadnagy-auditornak.

Szeptember 13. A kivégzés csak este történt, mivel Albrecht főherceg a táborban volt ő felségénél s az ítélet megerősítése csak ebéd után történt. Tudván, hogy a főherceg ő felsége közelében tartózkodik, az emberek kegyelmet

reméltek. Az aradi vár felé utaztában meglátogatott az éjet itt töltő komáromi katolikus lelkész, Lipovniczky, egy szellemes, tanult fiatal ember. Az is érdekes, a mi ő vele történt. Csakhamar a komáromi kapituláció után őt is hadi törvényszék elé állították, de teljesen fölmentették s az ítéletet a felsőbbség is helyben hagyta, a mint nyilvánosan ismeretes volt. A múlt évben azt az írásbeli parancsot kapta a primástól, hogy egyházi beszédre készüljön, melyet Szent István napján a pesti székesegyházban fog tartani. Lipovniczky fölkereste Esztergomban a primást s figyelmeztette, hogy talán tanácsosabb lenne valamely más jobb «gutgesinnt» hírből álló lelkészt tisztelni meg ezzel a működéssel. A primás ragaszkodott előbbi határozá-

tához, a minek azonban híre futott és Gehringer nem késett megkeresni a primást, hogy említett szándékától eltérítse s Lipovniczky helyett más valakit nevezzen ki. Az egyházfejedelem fölboszankodva a miatt, hogy a lutheránus magyar polgári kormányzó az ő ügyeibe avatkozik, bár maga szónokol ugyan, de bevádolja a «Geringer-
stent» egyenesen a császárnál. Gehringer a Bach háta mögé bújtt s megmutatta neki, hogy a primás választása csakugyan botrányos volt s Gehringernek, a ki Bach megbízásából cselekedett, igaza volt: a pozsonyi haditörvényszék parancsot kapott, hogy Lipovniczkyt újra vegyék elő s ítéljék akasztófára. A mi meg is történt, csak hogy két évi fogságra kegyelmezték.

Szeptember 14. A szegény Duschek megvált fiától, a ki holnap Bécsbe utazik kieszközölni, hogy atyja is Theresienstadtbba küldessék, a hová menni nekem kilátásom van.

Szeptember 15. A nap minden különösebb esemény nélkül múlt, csak hogy, mint már gyakran vesszük észre, egy pár szekér idegent, ezúttal angolokat vezetett a cselédek megtekinteni a vesztőhelyet, hol Batthyány Lajos és a többiek kivégeztettek.

Szeptember 16. Unokahúgom, Gyürky Erzs, Bártfayné, Beresényi, Elek Miska, stb. látogattak meg. Megjött a rendelet is, hogy Theresienstadtbba megyek, Duschek pedig Josephstadtbba.

Szeptember 17. Sietnek az urak engem innen elexpediálni. Holnap indulnom kell. Duscheknek is útra kell kelnie Josephstadtb felé, de betegnek jelentettük s e közben sürgöljük a bécsi potentátoknál, hogy hozzám tegyék. Nehézre esnék tőle megválni. Már mindenki búcsúzik tőlem. Bizony nehéz még távolabba költözni kedveseimtől és hazámtól, de az Új-

FIUMÉBŐL: A RÉGI CASTELLO. — A RÓMAI KAPU. — A MUNICIPIUM UDVARA.

Háry Gyula rajza.

épületben maradni is irtoztató volna. A sok kivégzés közben végre magát az embert is felkötöhetnék egy kis elnézésből, vagy félreértésből. A mire a nélkül sem hiányzik nálak a jó akarat. Isten veled, te naponkénti iszonyúságok hajléka!

Közlí Lévy József.

RÉGI BÁLOK TÖRTÉNETÉBŐL.

Mekkora testi erő lehetett szükséges egy amúgy istenigazában való régi szabású báli mulatsághoz, egy-két adatból is kiviláglik. IX. Lajos hesseni örgrófról följegyezték, hogy egy 1733-ban rendezett udvari álarcos bálon saját bevállása szerint este 6-tól reggeli 4 óráig nem kevesebb mint 160 — mondd százhatvan — menettet táncolt, a mi még akkor is rendkívüli, ha tekintetbe vesszük is a memelétől méltóságos, ünnepi lejtését. Mert hogy nézett volna ki ez a derék német hűbérúr, ha csoszogó léptek helyett ugyanannyiszor kellett volna kendőt lobogtatva a soupée-csárdást megújráznia.

A SZAPÁRY-RIVA.

A BAROSS-KIRÖFÖ.

FIUMEI KÉPEK.

Lenező mosoly vonul át a mai villamos kor elkényeztetett gyermeke ajakán, midőn hallja, hogy akkora dáma, mint XIV. Lajos sógorasszonya, az orleansi hercegnő, azt adja utasítástul egy kérdezősködésre, hogy a táncteremben égetett viaszgyertyákat tanácsos előbb pálnakába áztatni, így a gyertyák szebben fognak égni s nem fognak füstölni. Aazonfelül hogy a tánc forgataga által fölvert porral is számoljon, ajánlja a padlónak vízzel való megöntözését.

Ennek daczára, hogy mekkora fényűzés színe helye volt a hatalmas francia udvarnál egy-egy farsangi ünnepély, azt láthatjuk egy XIV. Lajos korabeli bál leírásából, melyen 24 kristály csilár 12-12 gyertyával terjesztett nappali világosságot. Mindenik oldalán, a terem egyik végétől a másikig, nagy tribünök voltak emelve, melyeknek három első lépcsőzetén puczos dámák és gavallérok foglaltak helyet, ragyogva a gyémántoktól és mindenféle ékszerektől, az urak hajporosan, frizirozva, ezüsttel himzett arany brokát ruhában; fölöttük pedig mindenféle álarczosokat lehetett látni.

Magán a kis XV. Lajos királyon több mint

négy millió értékű gyémánt volt, csak a vállán levő gyémánt három milliót ért meg.

A kis király kezdte meg a táncot Beaujolois kisasszonnyal s a mint kiléptek a sorból, meglepetés moraja kelt a teremben. Mindkét gyermek kitűnően táncolt minden figurás táncot, a mit azért jegyez meg különösen a krónikairó, mert az a véleménye, hogy a felnőttek a francia udvarnál általában rosszul táncolnak. Nagybárra rosz a hallásuk, nem tartják a lépést, ellenben a kis előtáncosnó szigorúan a taktushoz tartotta magát s füle pontosan fogta fel a tánczene ütemét.

Féktelen mulatókedv, az ifjúi esapongások minden szertelensége a hajdani farsangoknak is elválhatlan kísérői voltak a farsangi élvezetek mértékellen túlhajtása volt az, a mi az orleansi hercegnő legkedvesebb unokájának, a chartresi hercegnének amúgy is gyöngye szervezetét annyira aláasta, hogy sokáig élet és halál közt lebegett. Csak a legvakmerőbb istenkísértés sugalhata azt a galád csinnytetet is, mely példátlanul áll a farsang krónikájában, hogy t. i. Páris egyik legelőkelőbb álarcos bálján, 1721

ban, az ártatlanság fehér színében, rózsaszín kalapban, kötényvel és szalagokkal. Huszonkét hölgy volt jelen, az ezredek tisztjei szolgáltatták a tánczosok sorait, de valamennyi alig tudta tartóztatni kitörő vidámságát, oly furesza látvány volt az ifjúság szende bájában kérédkő vén leányzó. Valljuk meg, kissé vaskosan szerettek mulatni mások rovasára a magas rangú dámák a világesemények ama nagy szélesdedében, mely a francia forradalmat megelőzte.

Fontos politikai titkok, veszedelmes összeküvésnek leleplezésére nem egyszer szolgált alkalmas eszközzül az álarcz. Így rántotta le a fátylat az orleansi hercegnő, a regens anyja, azokról a tervekről, melyeket bizonyos udvari körökben Benillon bíbornokkal élükön, ellene kovácsoltak. Egy megvesztegetett komorna elárulta a hercegnőnek ellenségei minden armányait, s ez megragadta a legelső alkalmat, hogy egy álarcos bálon, melyet a bíbornok adott, az álarcz ismeretlensége alatt pontról-pontra szemébe mondja házigazdájának ellene szőtt eseleit s mindazt, mit egy titkos összejövetelen fölötté végeztek. Benillon zavart meglepetéssel

hallgatta végig s leleplezve látva magát, fölkiáltott: «Ördöge van ennek a maszknak, hogy ezt mind tudja?» Azután hozzátette: «Maszk, megfeledekel a nekem tartozó tiszteletről!» Persze a nyomban felhangzó dévaj kacagás kelleténél hamarabb észre térítette az armányos embert, a ki a parkett ragyogása között látta már megnyilni maga előtt a Bastille komor ajtaját.

Ilyen tréfákat is hozott olykor magával a régi farsang. Csikorgó hó és csikorgó lánc nem estek oly távol egymástól. V. S.

HONGKONGI MULATSÁGOK.

Hongkongból, mint valami résen át tekintetünk be Kínába, mely «mennyei birodalom»-nak nevezi magát és mennyei felsőbbségének érzetében minden más népet és országot mélysegesen megvet.

Szegény önimádó Kína! Ha tudná, hogy ő is csak a földi nemzetek egyike és pedig azoknak legeslegfursábbika! Olyan nép, a mely már akkor ismerte az írás-olvasást, a könyvnyomást,

a löport, az iránytűt, a selyemtenyésztést, a mikor az európai népek ősei még nomád életet folytattak, s az azóta lefolyt évezredekben át alig egy tapodtatnyival haladtak előre. Nem tud pedig gyorsabban haladni főleg azért, mert oly eszeveszett irást talált fel magának, hogy annak alapos ismeretére majdnem egy élettartam szükséges; a mi tehát a nyugaton csak eszköz a tudás szerzésére és továbbfejlesztésére, ott vég-cél. S ez a birodalom, mely 400 millió lakosával az egész emberiség egy harmadát foglalja magában, nem tudta megátolni, hogy egy távol földi ország sokkal kisebb népei el ne vegyének testéből egy-egy darabot s mind jobban ránehezdedjenek éjszokról, délről mindenfelől.

Ily és hasonló gondolatok foglalkoztatják önkénytelenül az utazót, a ki Hongkongba érkezik. Körülötte kétszázévezrenyi kínai hemzseg, a kik felett néhány száz angol uralkodik, pedig puszkalóvénnyre van ide Kína! . . .

Hongkong összes nevezetességei és látnivalói a következők: állanak. Föl lehet menni egy merészen vezetett hegyi pályán és folytatólág kitűnő menedékes gyalog úton a «Victoria peak»-re, a sziklasziget legmagasabb csúcsára. Kissé alantabb két kitűnően berendezett angol hotel szolgál étellel-itallal. A legmagasabb ponton emelt megfigyelési állomásról pedig nagy-szerű kilátás nyílik. Alattunk az egész sziget — egy kis ország; * bele tekintünk a hegykúpok közé mélyedő völgyekbe, a szigetet a szárazföldtől elválasztó tengerszoros képezte kikötőbe, az annak partján elterülő kínai városra, a hegyoldalon föl húzódó európai lakhelyekre és csodálkozással telik el lelkünk. Itt még 50 évvel ezelőtt csak kopár, növénytelen sziklafalak voltak, melyeknek tövében kínai kalózok ütötték fel tanyájukat prédrá várakozva, távol minden büntető hatalomtól, s most tropikus növényzet tenyészik a mélyebb völgyekben, zöld pázsit borítja be a hajdan kopár sziklaküppöket, lent egy roppant fejlődő város nyúzsóg. A hegyoldalakon terraszzerű kertek, gyönyörű kéjlakok épültek, az egykor került tengerszorosban a világ minden részéből származó tengeri óriások himbálódznak és kínai dzsunkek sűrű rajai lepik el a partközelt. Mindezt az új-kor római népe, a hatalmas angolok teremtő akarata alkotta. Átellenben Kínába tekintünk be. Kopár hegy-láncok, mögöttük egy élő-holt ország saját-ságos népével.

Azután élvezetes sétát lehet tenni a hegyoldalon végig futó kavicsozott vagy aszfaltozott kitűnő utakon. Végre egy kirándulással a «happy valley»-be (boldog völgy), a hol a különböző vallásfelekezetek temetői valóságos díszkertekké vannak átalakítva. Hongkong látványosságai ki vannak aknázva.

Egy este signor Z.-vel, az osztrák Lloyd hongkongi ügyvivőjével ebédeltünk. Signor Z. triesti születésű, tehát előkézenyen felajánl minden, a keleten élő európaiaknál szokásos kényelemmel berendezett házat, nem különben helyismereteit, hogy lehetőleg kellemes legyen Hongkongban tartózkodásunk ideje. Ebéd utáni szórakozásul elfogadtuk Z. úr azon indítványát, hogy menjünk egy kicsit kalandozni a kínai városrészekbe. «Itt mindig akad valami színház, lármás ünnep és efféle», tevé hozzá barátságos házigazdánk. Neki mentünk a «Queen's Road»-nak, egy roppant hosszú utcának, mely végig kanyarog az egész városban.

Eleinte, az európai üzletnegyed folytatását képezve, úgyszólván európaias jelleggel bír a Queen's Road. Kitiűnően porondozott, széles járdák szegélyezik, melyek az erős kőházak arka-d-boltozatai alatt futnak tova; a házak több emeletesek és az egyes emeletek utcai oldala szintén arkádszerű, az itt nyáron át uralkodó tropikus hősségre való tekintettel. Az üzletek czimtblái is még jobbára európai neveket mutatnak; hogy tulajdonosaik európaiak, mutatja különben az is, hogy az üzletek a nem késői esteli óra dacára már mind be vannak zárva. A keleten élő európai nem szereti magát fölemészteni a munkában. Az utca és része meglehetősen sötét és járatlan a «fehér arcú ördögök» már mind otthonuk kényelmét vagy

* Hongkong ugyanis egy külön, önálló gyarmatot képez, mely oly szabadalmakkal van felruházva, hogy úgyszólván egészen független.

valamely fényesen berendezett klub szórakozásait élvezik.

Mennél tovább haladunk a kínaiaktól lakott városrészek felé, annál élénkebb lesz az utca; a járó-kelők és járművek száma mindinkább szaporodik. Az előbbiekké java részét majdnem kizárólag kínaiak, sebbel-lobbal járó, ferde-szemű, szenttelen, csupas arcú alakok, a férfiak hosszú gondosan, font czipffel, a mely körül a fej le van borotválva, bő vászon zekébe és bugyogóba öltözve, melyet alul tiszta fehér harisnyák szorítanak össze; osolnak alakú, vas-tag puhatalpú, néha szépen kihimzett felezipők fejezik be a különben dísztelen viseletet. Itt-ott nőket is látunk, de csak szegény sorsúakat, egyszerű ruházatuk, mely csakis fényezéses fekete vászonból készült, hosszú bő zekéből és bugyogóból áll, valamint meztelen lábait arra vallanak; fekete hajuk egyszerű csomóba van hátul kötve. (A jobbmódú nők, elnyomított lábait fájdalmasan tevéen a járást, csak ritkán mennek ki.) A járművek között a leggyakoribb a «dzsinriksa» (vagy rövidebben «riksa») egy kétkerekű egy ülést, felüthető fődélű könnyed kocsit, melyet egy vagy két kuli húz. A kínai riksa-kulik gyorsasága és kitartása valóban bámulatra méltó. Öt-hat óráig bírnak gyorsan futni, félóra pihenéssel; és ez óriási tudómgeszítéért óránkénti 10 cent (15 kr.) jár. Ötötzetük futás közben természetesen lehetőleg könnyű; többnyire nem áll többől, mint egy rövid nadrágozkából vagy a csipők körül kötött kendőből; nappal tág kúpalakú szalmafőveg járul ahhoz, a napsugarak elleni védelmül.

Kiváló kitartással és szívóssággal tűnnek ki azon kulik is, a kik a hordszékeknél találnak foglalkozást. E jármű egy kényelmes, fődött vagy fődetlen, szalmafonatú szék, mely két hosszú rúdra van fektetve, Hongkongban szintén igen gyakori és különösen az európaiak vil-lái által borított hegyeken kigyózó meredek utakon használatos, a hol a dzsinriksát még két kuli sem húzhatná már fel. A hordszéket négy kuli hordja vállán, kettő elől, kettő hátul; lépé-seik egyidejűek. Meredek utakon apróbb, de gyorsabb lépéseket tesznek, úgy hogy meg nem lassult gyorsasággal haladnak.

Signor Z. tanácsára és a seregenként ránk törő és ordítóva ajánlkozó kulik keserűségére sem a riksa puha vánkoslései, sem a hordszékek csabítóan ringó mozgásai az egyszer nem bírták tudásszomjunkat legyőzni. Itt-ott meg-állva, érdekesebb «curio shop»-okba (kuriozitá-sok boltja) betekintve haladunk lassan tovább.

Végre a legélénkebb, teljesen kínai jellegű élet közepére értünk, hol már csak a széles utca, a fel- és alá járó hórihorgas, piros turbános szikh (kelet-indiai népfaj) vagy markos európai rendőr emlékeztet arra, hogy nem Kínában vagyunk.

A vízszintes angol nyelvű czimtblák helyett függélyes vörös vagy fekete táblák függnek a boltok előtt, melyeken aranyozott ákom-bákom czifra jelek vannak egymás fölé festve. A boltok belseje azonban igen egyszerű. Az egyikben nagy bödönökben ki tudná megmondani miféle konyvadékokat árulnak orvoságokként, a mellette levőben görbe orrú czipők sorakoznak, ismét másol mindenféle tűzijátékok kaphatók, a melyeknek ropogása elválaszthatatlan minden kínai ünneptől. S ezek úgy látszik még nagyobb számban örvendeztetik meg a kínai szívet, mint a mennyt a nyugatiak kalendárium tartalmaz. A kikötő partján majdnem minden este ropog valami ünnepi tűzijáték. Még mindig javában folyik a munka. A nyitott mű-helyekben felmeztelen alakok dolgoznak nagy serényen, mintha egész nap henyltek volna. Hogy a megfizetett munkához megfelelő táplálkozás szolgáltatja az erőt, azt az állandó és mozgó kifőző konyhánál tapasztaljuk. Egy asztal körül, mely mindenféle kifőzőszerszemet levetek, fűszereket, nyenczfalatokat tartalmazó eszékkel van tele rakva, padok futnak körül; rajtuk guggolnak a «vendégek»; mindegyik bal kezében egy óriási porcellánészécsét tart, jól megtöltve gőzölgő rizzsrel, a eszészét szájjához illeszti és tartalmát a jobb kezében tartott két fap lezácsa segítségével nagy mohón behab-szolja; e szintén megfizetett munkálkodás csak néha szakítottat felbe, midőn is a két pálcácska egyikéből a misztérius közös eszészécsékből valami, kétségkívül kitűnő falatot halász ki.

Egy nyitott helyiségben a szellemi élvezete-

ket ápolják. Zsúfolva meg van telve emberekkel, a kik feszült figyelemmel hallgatják egy mese-mondó előadását. Kathedrán ül a czopfos Schere-zádé, előtte könyv, kezében pálcácska, szájjából csak úgy ömlik ki a sok összefolyó dipthong, keverve orrhangokkal; néha feláll, hevesen gesztikulál és szavait nagy páthosszal ropog-tatja; bizonyára fontos fordulat állt be szövevé-nyes meséjében, melyet naphosszat hűz-voa végtelenül — a meddig ugyanis fizető hallgatója akad. Egy templom közelében javas ember ütötte föl tanyáját, körülötte sűrűn tolong a jövődjére kíváncsi népség; a jós jobb kezében ecsetet tart, melyet bizonyára valódi kínai tusba mártogatván, rejtélyes jeleket rajzol egy darab rizspapírra s abból illegett komolysággal — a kérdező által adott pénzmennyiségnek megfelelő — kisebb-nagyobb vagyonszágot, hosszú életet, stb. stb. jósol ki. A körülálló nagy áhitattal hallgatják a mongol Pythia család-hatatlanságait, a ki persze eléggé furfangos klasszikus minta szerint tudja a kétértelműség retorikai fogását alkalmazni (signor. Z. szerint).

Egy mellékutczába térünk be, honnét zene-bona hangzik ki. Nyávogó czincogás, hangos kongás hangzik innen-onnan. A kínai hátelek és más mulatóházak vannak itt. «A milyen csendes, szenttelen a kínai egyébként, olyany-nyra szereti a lármás mulatságot. Van az urak-nak kedvük egy ilyen részt venni? — kérde signor Z. — De előre figyelmeztetem önöket, hogy nem állhatok jót földobjaikért.»

Egy falépcsőn felhaladva, hosszúkás, egyszerű szobába jutottunk; néhány asztal, körülöttük székek, a falaknál fényes lakkal bevont, gyöngy-házzal kirakott deszka fekhelyek, az egyik fal mentén hosszú pad, ezek képezik a szoba berendezését. Az asztaloknál, a fekhelyeken el-szórva ülnek, dülöngnek vagy hanyat fekszenek fiatal, de már is kiaszott, szenttelen arcú ké-jenczek. Közöttük mulatózó lányok üldögélnék; értékes, himzett, többnyire kékszinű bő selyem-ruhákba vannak öltözve, lábaeszkük hihetetlen parányi selyemcipőcskébe szorítva; fénylő, fekete hajuk gondosan hátra van simítva, csomóba kötve és ékes hajtűkkel áttűzdelve; füleik-ben, nyakuk körül és ujjajikon ékecségek ragyog-nak; arcaik fehérre, ajkuk csattán pirosra festvők. Nem csunya, de kifejezéstelen arczuk babaszerű alakok. Szórakozásul tökmagot rag-csálnak. A heverő alakok mindegyikének kezében pipa van, ezernafinom csutorával és gombostűfej nagyságú szájjal, melybe egy go-lyócskát illesztenek és azt egy lángon meggyújt-ják. Ez a kéjálmodat előidéző bájszer az ópium. Némelyek még nyitott szemmel, a szokott közö-nyös kifejezéssel tekintenek környezetüknek már-már elmosódó alakjaira, ezek még csak a paradicsom kapujánál vannak. Mások majdnem magánkívüli állapotban ferülnek el nyugágyai-kon, szemük le van zárva, s már csak annyi öntudatuk van, hogy időről-időre új ópium-golyócskát tegyenek pipájukba; ezek már a pa-radicsomi élvek teljében fésznek.

Az egyik asztalnál ül egymagában a házi-gazda, egy potrohos kínai, a kiből Mr. Bis-marckot ismerjük fel. A világhírű nevet viselő czopfos férfiú azonban nem politikával foglal-kozik, hanem kereskedéssel és pedig élelmiszere-k és egyéb szükségletek szállításával hajók számára; mindazonáltal előnyösnek vélte ezen kevésbé országalkotó mint vagyalkotó hiva-tására nézve is ily nyomós név alatt lépni fel, hogy a Hongkongot érintő német hajók ellátá-sát elnyerje és kizorítsa e térről magukat a né-met versenytársakat (a mi pedig nem könnyű vállalkozás, miután Hongkong kereskedelmének nagyobb része német kezekben van). Ez a Bis-marck kezét szorítva mindegyikünkel, helyet-foglalásra szólított fel, teát és dinnemagokat rendelt. A tea majdnem szintelen volt (a Kíná-ban és Japánban használt teanem még hosszabb állás után sem veszi fel azon sárga vagy barna színt mint az Európában kedvelt teanem); kis-ded eszékében szolgálták föl, melyek be volt-ak fődve, hogy a tea ne hűljön ki; ivásnál a fogantyútlan eszészét mind az öt újjal kelle kö-rülfogni, s a hüvelykujjal a fődélét kissé félre-tolvá a forró levelet kiszűréselőgteni. E műfogás csakhamar magunkévá téve, tekintettel arra, hogy a vendég kötelessége a házi szokásoknak eleget tenni, szorgalmasan forrázattuk belsön-ket. A dinnemagok élvezetéről azonban le-mondtunk. Bismarck úr azonban ezt nem lát-

szott észrevenni; egész figyelme ismét a zenére irányult, mely e pillanatban zendítette rá egy szerelmi ballada bevezetését. Hogy az a pokoli zaj, mely fölzúdult érzékeny ömlengésnek volt hangokban kifejezése, azt csak később tudtuk meg. A hangvezetés szerepét egy egyháros vo-nóshangszert vitte, mely jelentéktelen, sőt ártat-lan kinézése mellett vijjogó hangjaival a leg-kínzóbb macskanyávogáson is messze túltett; veszedelmes versenytársa akadt azonban a ma-gas hangok birodalmában egy kínai piccoló-ban, mely olyféle hangokat adott, mint a tyúk, melynek a nyakát metszik. A mélyebb hangok előidézésében közösen fáradoztak egy roppant körfogatú nagydob, egy kerék nagyságú gong, egy tamtam, mely holmi kisebb kápolna harang-jának beillett volna, két nagy czintányér és egy óriási rézüst, melyet maga a karmester játszott egy súlyos kalapácsal. A ki még ezek műkö-dését nem hallotta, nem tudja, hogy mi a láma s képtelen arról helyes fogalmat alkotni magá-nak. De — csodák csodája — egy emberi hang mind ez ördögi zsvajt túlkiabálta! Egy fiatal leány ült a zenekar közepette. «Hires énekesnő», biztatott bennünket Mr. Bismarck. Minden pillan-tában azt hittük, hogy most fog megszokadni a torka. Azonban kéken-zölden bár, birta.

— Ezt a leányt mutogatni kellene Európá-ban — tanácsoltuk házigazdánknak. Mi persze gégejének rendkívüli erejére czeleztünk. Mr.

ZENGG VÁROS A VRATNIK HEGYGYEL.

Bismarck azonban művészeti képességeit magasz-taló bóknaq vette szavainkat és nagy önelégült-séggel mosolygott.

Alig félórai időzést után szelidebb élvezetek-hez szokott európai szerveink felmondták a szol-gálatot. Velőnk meg volt rázva, fejünk zúgott, fülünk sajgott, már-már a jerichói falak kataszt-rófáját véltük magunkon tapasztalni. Hogy az be következze, búcsút vettünk vendégsze-rető házigazdánktól, biztosítva őt, hogy «ilyen zenét még nem hallottunk, azt az fölműhah-tallan!»

Megsanyargatott érzékeink aztán még napo-pon át emlékeztettek bennünket arra, hogy Kína a superlatívumok országa: itt él a legrégibb kultúrnezmet a leghosszabb — látható és látha-tatlan — czopffel, a legnagyobb bűz és a leglá-rmásabb zene közepette. Reményi Ferencz.

A BÓRA A MAGYAR TENGERPARTON.

Mikor az októberi szeszélyes időjárás elbű-csúztatta a Karszt silány fáinak utolsó leveleit is és a gyér növényzet színe összeolvad a szürke sziklakkal, biroka kelne a zordon természeti erők egymással. Kóbor napnyugtai szelek lehord-ják az elszáradt faleveleket a tengerpart szélére, a megkopaszodott bokrok közül a feljebb fekvő fenyvesek közé menekül a szegényes vad világ,

A TENGER A BÓRA KEZDETERŐR

CARLOPAGO VÁROS A VELEBIT HEGYGYEL.

nem új légrében vagyok. Ezt az enyhe lég-áramlatot nyomja valami a felsőbb rétegekből. A Sant-Marco sziget kúpja mögött, arra lent a zenggi határbán látom távcsöveimmel, milyen farsangi táncot járnak a szagattott felhőfosz-lányok. Ez egy előjele a majd hirtelen lecsapó bóra-nak. Mikor az Adriai-tenger délkeleti ré-zszen a legalsó fokon áll a barométer és a vándorló tengeri enyhe légáramlat bejárja a Canale morlacca sziklás öbleit, meg a dalmát szige-tek: birokra kél a Nagy-Kapella és Velebit hegység hófedte csúcsainak hideg légáramlata a könnyű meleg levegővel.

Egy istentől elhagyott vidéken, a magyar-horvát tengerparton, Fiumétől gőzhajón mint-egy három-négy órányi járásra fekszik egy kisebb város, Zengg. Ennek a nevének csak némely portorico és kurta szivar-csomagon lehet látni; a földrajzban pedig csak püspökségéről emle-getik. Ez a komor hely mélyen bent fekszik a Canale morlacca kanyarodó öbleiben. A város mögött szédítő meredekséggel kapaszkodó hegy-gerincek nyúlnak égbe. Ezek egyikén egy háó a Vratnik nevet viseli, a mi kaput jelent. Ez a szétválasztó határa a két különböző légáram-latnak: az éles, hideg, hegyi, meg a tenger fölötti enyhe levegőnek. E sziklakapun túl változatos alakokban dülöngöznék jobbra-balra a Nagy-Kapella hegység nyúlványai, melyek mögött a Velebit sziklás heglánca tűnik föl. Ez az a

ideiglenes szállást engedve az útra kelt s erre átvonuló vándor fürjeknek és foglyoknak. Az égboltozat átlátszósa elhomályosodik és zava-rospárázatokban vesznek el a távoli zenggi és carlopagói hegyek. A szép Quarnero képe egy-szerre átváltozik. A láthatár éles vonala elmo-sódik a ködös bizonytalanságba és a tenger kobalt kék színe unalmas szürkeséggé tompul. Téli hangulat árad el mindenben. Az ég boltját átláthatatlan függönyként takarják el a nehéz felhők, melyek gomolygó rétegekben hömpö-lyögnek a Karszt rendetlen sziklaesúcsai felé. Ha aztán egy-egy borús éjjel után az erőtlen napsugár átküzdök a sűrű takarón, megjele-nik a távoli csúcsok tetején az első hólepel.

Minő zordon átmenete ez itt a természet hangulatainak. Tegnap még meleg szirokkó ringatta a tenger hullámain, sziklás partjairól el-elnéztem a bambán ide-oda ügyetlenkedő tengeri pókokat, a hihetetlen színű ringó mosza-tok között bújosdít játszó fiók halakat, a vándorló csigákat; s ma már kihalt minden, az égen-elő sirályok beállanak a kisebb halász-csónakok kísérőinek és innen várják a kegye-lenkenyert, összeczivakodva egy-egy tenger-fenékéről felhúzott rákon, melyet a halász meg-vetőleg kidobott.

A tenger enyhe levegője leszorul egészen a víz tükre fölé. Alig 100—150 méternyire kell fölkapaszkodnom a Karszt lejtőjén, s már csak

hely, a honnan a rettenetes bóra egyszerre le-lecsap a tengerpartra. Ez a nagyerejű szél éjszaka-keleti és kelet-éjszaka-keleti irányból ered. A legenyhébb napon köszönt be rendszeren, de oly hirtelen, hogy Zengg lakosainak néha idejük sincs bemenekülni a tengerpartról. Rettenetes zúgással zúdul a csöndes tenger felszínére. Mindent, a mit útjában talál, fenttarthatatlan erővel magával sodor. A Vratnik hágo kigyózó útján haladó paraszt szekeret pehelyként kapja és fordítja föl, a védetlen helyen meghúzódtó pásztor juhait száz lépésnyire is eldobálja. Meg-kezdí a házak tetejét, a külső ablakokat papír gyanánt hordja le és viszi világá. Zúgása köz-ben hiába kiabáltam mellettem lépdélő szom-szédomnak, egy szavamat sem hallotta.

A tengerre lerohanva, mely barázdákat szánt végig a víz tükre; aztán néki ront a Zenggel szemközt lévő Veglia sziget sziklás partjainak, melyekről már régóta levájkálta a termő föld-nem minden porszemét. A sziget ez oldalán nem is lát a szem semminemű zódot, míg délnyuga-ti védett oldalán pázsit és lomb buján díszlik. Az első rohamában itt megtört bóra dél-keleti irányban Carlopagónak tart, de már lankadóra; igazí erejét éjszának zúdíttja, Fiume és Triest felé. Elképzélhetetlen gyorsasággal és erővel vont végig a Canale morlacca egészen Novi-ig, a hol mintegy elágazik: egyik felé az itt nyíló szép Vinadol-völgyön nyomul Buecari irányá-

ban, másik felé pedig, *Selce* és *Cirkvenice* fölött elviharozva *Sant-Marco* sziget hegykúpjának tör. Az így elágazó szélroham e teljesen elhagyott, Verne-féle regénybe illő sziget mellett ismét összetalálkozik és a *Canale maltempo* nevű csatornában végzetessé válik a hajósokra nézve.

Innen e csatorna neve *maltempo*, a mi *rosz időt* jelent. Ez a csatorna az egyenes útja a magyar-horvát tengerpartnak Fiume felé. A bóra idején azonban szünetel a hajózás, mert jaj annak a hajónak, a melyet itt meglep e pusztító erejű szél.

A magyar-horvát tengerpart lakosai azt szokták mondani, hogy: «a bóra Zengben születik, Fiumében házassodik és Triesztben hal meg.» Rövid életű tehát, de uralma rettenetes. Lapjaink napi hírei a téli időszakban olykor beszámolnak pusztításairól. Hol nyolcz vasúti kocsit dob ki a sinekről három méternyire, hol a *Meja* állomáson várakozó dongaszállító teher-

esővem előtt, pedig csak a két órányira fekvő *Castelmuschio*-ba akart menni.

A bóra rettenetes ereje utolsó végvonaglását Triesztben adja ki, nem hiába, hogy ott hal meg. Trieszt utcaim is, mint Zengben, csak akkor lehet gyalog járni, ha köteleket húznak a házfalak mellett. A fiumei kikötő előtt láttam négy napig is vesztelő gőzöst, melyek a vihar gyengülését várták, de hiába, mert ha egyszer rákezd, néha 6—8 napig is eltart egyházamban.

Pusztító rombolása után egyetlen jót hagy maga után, a tiszta jó levegőt. A mint eltakarodott, kiderül az égboltozat és a tenger sima felületén megjelenik újból a fényes napsugár, fölhangzik a hajósok dala, útra kelnek a fehér vitorlások. A Karszt szegény lakója pedig újból felhordja nyikorgó talicskáján a lehordott földet, vissza a hegyoldalra, silány salátás kertjébe...

Paar Géza.

Finley hadnagy sajátos tapasztalata ezen a helyen. Ha nem volna ez a férfiú világhírű tudós s egészen komoly ember, szinte képzelődésnek kellene tartanunk a Pikes Peak esüására tett kirándulását egy villamos zivatarban, melyet ő maga igen sajátosan «hideg tűz okozta borzalom»-nak keresztelt el.

A tudós ösvérháton ment fel a meteorologiai észlelő állomáshoz s útközben érte a hózivatar. Midőn megkezdődött a hóhullás, rögtön észre vette, hogy egyes hópelyhek, a mint az öszvér szőrrel érintkeznek, parányi villamos fényt bocsátanak ki. Később azonban már minden hópelyhely villamos lett, bárhova esett le, még ha a földön levő hóra is. Midőn azután a vihar erősebb lett, a hópelyhek csodálatos módon a levegőben is elkezdettek világítani valami kísérteties halvány fényvel s a folytonos szerzés állandó zajjal töltötte meg a légkört. A vihar növekedésével a csodálatos tűnemény ereje is nőtt. Minden hópelyhely egy nagy tűznek látszott,

BÓRA A QUARNERÓBAN.

Paar Géza rajza.

vonatot bontja szét. Irtoztató ereje a milyen hatalommal csap le Zeng városára: ugyanolyan hatványban lép föl a buccarii öböl déli végén, *Buccarizánál* és *Portoreé*-nél, közel a Canale maltempohoz. Itt a buccarii öböl bejáratánál veszedelmesen megtánczoltatja a gőzösöket. Erős rohamában úgy porzik a tenger, mintha lisztet fújtak volna szét fölötté. A hajós nép e tengerporzást *fumarea spalmeggio*-nak hívja. Ebben a rettenetes erőben érkezik a magyar kikötő városba, Fiuméba, a hol néha jobban pusztít, mint Triesztben, mindamellett, hogy Fiumét hatalmasan védik a környező hegyek. Itt irányát is eltéríti a fiumei hegygerince mögött nyúló *drágai* völgy, melynek folytatása az omladozó *grohová* vagy *recina* völgy. A fiumei kikötő előtt rendszeren a tengerszín nyugtalan mozgása megelőzi a bórát. Az útban lévő borszállító vitorlások ezt az előjelet fel is használják és inkább visszafordulnak, mintsem veszélynek tegyék ki magukat. Azonban már láttam bátor hajóst, a ki ilyen időben indul útnak délelőtt keletkezés bóránban; de a szél ereje ellen küzdő kis vitorlás még az est-homály leszálltakor is a vizen hanyódott táv-

VILLAMOS ZIVATAR.

Kétségtelen, hogy a földgömbnek egyes részeiben a légköri villamosság sokkal nagyobb erővel és gyakrabban mutatkozik, mint más helyeken, oly annyira, hogy az ottani tartózkodást is veszélyessé teszi. Ily helyek közé tartozik az északamerikai Colorado államban levő 4000 méternél magasabb «Pikes Peak». Nehány évvel ezelőtt a magas csúson meteorologiai állomást létesítettek, de a villamosság rövid idő alatt egymás után űzte el onnan az észlelőket, úgy, hogy jelenleg csak időről-időre mennek fel az intézetbe, hogy az ottani önműködő eszközöket megvizsgálják. Némely időszakokban csaknem naponként voltak az intézetben oly tűnemények, melyek holmi boszorkányságra emlékeztettek. A tudományos műszerekből nagy szikrák ugrottak ki, a házikó minden részében hangzott a különféle zaj és látszott egy-egy fellobbanás, egy alkalommal nagy tüzes golyó repült be az ablakon és a szoba közepén dörögve robbant szét. Nem esoda, ha még a hidegvérű természettudósok is igyekeztek mielőbb szabadulni e helyről. Minden eddigi észleletet felülmúl azonban

a tudós újjairól, füléről, orráról és szakálláról valóságos villamsugarakat rázott le s midőn karját fölemelte, égő kardnak látszott, s minden általa megérintett hópelyhely azonnal felvillant és kis szerzegésszerű hangot adott.

Hasonló villamos zivatart mindeddig még nem észlelt más tudományos képzettségű ember, de egyéb csodálatos jelenségeket igen. Így Guppy angol geologus egy ízben a Hawaii-szigeteken levő 4000 méter magas Nauna Loa vulkánon észlelte a villamosság nagy mértékét. Észleletei között különösen érdekes az a sajátos tűnemény, hogy midőn paplanán végig húzta újját, rögtön villamos fényt írást tudott előidézni, természetesen csak egy pillanatra.

EGYVELEG.

* Szívós élete van egy «életnövény»-nek nevezett jamaikai mohnak. Csak forróvíz vagy megégetés semmisítheti meg. De ha apró darabokra vágják, minden darabja azonnal nőni kezd s hetekig száraz helyen tartva sem veszti el csirázó képességét. Még a herbariumba tett növények is gyakran tovább nőnek, bár évekig voltak elzárva.

A NEMZETI SZÍNHÁZ ÉS MÁRKUS EMILIA.

Echegaray «Folt, a mely tisztit» drámájának előadása alkalmából.

A Nemzeti Színház végre valahára föllelelik. Sikere van. A téli időszakban először. Eredeti újdonságaival nem volt szerencsésje; de arról nem tehet, mert az az idők sanyarúsága, ha szűk a termés. Neki a készletből kell válogatnia, és szinte kötelességet teljesít, midőn szerény választék mellett elnézőbb mértékkel mérí az anyag becsét. Hangsúlyozom a kényeszerhelyzetet, mert neki, mint az állam által busásan istápoltt műintézetnek első rangú kötelessége a hazai termék ápolása. Szűk idők-

ben a gyenge újdonság is színre hozandó, mert még a bukásból is háramolhatik a közre valamiféle jó. A bukott darab mögött jövő rejtethetik, az előadásra nem bocsátott darab megölhet egy jövőt. Az előbbinek hibáin, — a melyeket gyöngyöknek látott papírján az író s a melyeket hamisaknak bizonyított a színpad és a közönség, — okulhat elriasztólag vagy bátorítólag, a mint hivatása van, vagy hivatlanul kezeli a tollat; a vizsautasítást követő keserűség tehetőségét szoríthat le a térről.

Ez az utóbbi eset a drámairodalom mai pangása mellett közszempontból nagyobb baj lenne, sem mint az a körülmény, hogy a közönség egy-egy be nem vált darab három előadásán nem kapja meg beléptije árának egyenértékét szellemi élvezetül; mert hisz az első három előadás közönsége úgy szólva nem is mint szórakozó elem tolong a jegyekért, hanem a bíráló szerepének élvezetéről. A Nemzeti Színházra nézve nem olyan lényeges szempont a közönség, mint a magán vállalat intézeteire. Ezeknek anyagi érdekekből számolni kell izlésével, a Nemzeti Színház független anyagi helyzeténél fogva maga irányíthatja a közönségét.

De ma nem irányítja. Nem mintha nem értette volna meg az időket, hanem, mert még nem tudja magát egészen abba az új helyzetbe bele találni, a melyet az a rá nézve örvendetes körülmény teremtett, hogy színház színház után épül a fővárosban. Nekem úgy látszik, mintha versenytársakul tekintene azokat, holott minden egyes alakuló színházat, mint magára nézve jótéteményt kellene üdvözölnie és pedig annál fogva, mivel megszabadítja nyúgeitől és mert mintegy kijegeszíti azt a feladatát, a melyre tulajdonképen hivatta van.

Mit keres a Nemzeti Színház műsorán a «Meboldogult»-ak, «Toupinel»-ek, «Pont Biguet»-k és «Kis szórakozott»-ak üres műfaja, holott azt válogatottabb műsorral kitünően és mint ezeljünknek megfelelőt jogosultan is művelik a többi színházak? Mig egyedül állt a Nemzeti Színház, egyedüliségében volt némi mentsége annak, hogy ezt a műfajt is művészi színvonalának rovására bemutatta; de hogy ma is föntartja: egyenesen menthetetlen; és pedig annyival inkább, mivel a többi színházak díceseretes előretöréssel dolgozó művészei ugyan- csak derekasan versenyeznek vele ezen a téren a babérrért.

Miért alkalmat adni erre a Nemzeti Színházhoz egyáltalán nem illő helyzetre, holott a rendelkezésére álló művészi anyaggal kifizetheti czélul a legnemesebb ideált. Am versenyezzenek vele abban! Ez rá nézve emelő lesz. A mai helyzet nem hozza illő. Ma ő versenyez amazokkal, mikor kitért főtőljokát mellékesen ő is szolgálja. Lökje ki légköréből ezt a mellékést és tüzze ki a zászlót. «Mindent, a mi izlést nemesít, mindent, a mi a lélekre hat, mindent, a mi a szellemi élet nagy világában az eszmék mozgalmait tükrözi vissza, és semmit, a minek bevalott és kizárólagos czéja az érzékekre hat!» Hisz ezt kellő alapossággal művelik az orfeumok is!

MÁRKUS EMILIA.

Ne riadjon vissza attól, hogy a századvégi fűszerhez szokott közönség elmarad. Hát elmarad és jön helyette más; jön a hatszázezer lakóval bíró városnak az a rétege, a melyikre nézve eszmőr az a fűszer, s a melyik a mélytől óvja a családját. Soha sem kínálkozott alkalmasabb idő a gyökeres rendszerváltozás fokozatos életbeléptetésére, mint épen most, a mikor a külföldi termékek iránt is lanyhuló érdeklődést lát a közönség részéről a színház.

Minden átmenet nehézséggel jár. Lesznek tán még kevésbé látogatott házak is. De hát ki károsul ezzel? Az ország nem. Pedig csak ő lehet a káros, mint a kinek segélyéből él az a színház. De nem károsul, mert itt nem a pénzügyi hiányon fordul meg a veszteség kérdése, hanem azon erőlkösi haszon elmaradásán, a melyet a segély czimén befektetett tőke kamat-

jául követelhet az ország. Miféle kamatot kap? Időnként a «Századvégi lányok» izlést, lelket, kedélyt rontó mételyt.

A Nemzeti Színház nem tekinthető kizárólag szórakozást adó intézetnek. A Nemzeti Színház első sorban közművelődési intézmény és pedig a neve jelzőjének megfelelő főcéllal. Itt az idő, hogy ez a czél necsak a nevének járuléka legyen, hanem hogy jelleget is adjon neki.

Ezt az időt megörlelték a többi színházak. Azoknak megvan a saját irányuk; egy jellegzetesen kidomboruló saját irányra van szüksége a Nemzeti Színháznak is. Nem egyes sikerek döntik el az ő kérdését, hanem az öntudatos, határozott czél felé való törés, a mely czélnek más-

nak kell lenni, mint a másé. Meglesz a közönsége is ilykép, mert egy egész, nagy, lelkiileg művelt rétege van a társadalomnak, a mely ma visszahúzódik minden színházról. Nyerje meg azt a réteget a Nemzeti Színház és alkosson egy műintézetet, a hova ne csak kopaszodó alakok és harmincz éves asszonyok járhasanak, hanem hogy betelepülhessen oda: a család.

Tág a mező a szellemi téren, a mely e nemés czél szolgáltatára anyagot nyújt. Első sorban vegye elő a hazait. Ha új nincs, ne tekintse eltemetettnek a meghalt írókat; ne tekintse feladatának a mindenáron újat. A feladat a művészi, a minta-előadás. Válogassa ki az elhalt és élő magyar írók arra való munkáit és arányos beosztással tartsa állandó műsoron. Művelje Shakespeare-t, a klasszikusokat és mutassa be a kor előkelő szellemeinek alkotásait.

Nekem úgy látszik, mintha ezen irányzat szükségének érzete az újabb idők műsorában már is ott derengene. Látom föleleveníteni az eltemetett magyar írókat, s hogy Shakespeare telt házakat csinál. Nem kell ehhez félye nyulni. Az idő parancsolólag int. El a Nemzeti Színház művészi nivóját lealaesonyító műfajjal egészen! És mindenek fölött sok olyan előadást, mint az Echegaray legutóbbi darabjé volt, a melyet művészi eseménynyé emelt a Márkus Emilia alakítása.

Egész gyönyörűség volt a közönség lelkesedésének önkénytelenül jövő, igaz kitérése. Nem a színház legmagasabb légköréből kezdeményezett tapsnak almosító visszhangját hallotta az ember, hanem azt, a mely a pillanat hatása alatt az egész házat kezdeményezővé teszi.

Érdekes jelenség a Márkus Emilia művészi egyénisége. Mint a Nemzeti Színháznak innen-onnan harmincz éves látogatója, úgy szólva minden szerepét ismerem, sőt élénken látom magam előtt azon az estűn is, midőn a hetvenes évek első felében mint még a színészi tanoda növendéke, fönn a várban, a Nemzeti Színház művészei között legelőször a színpadon fölépített. Szép szöke, serdülő teremtés volt; egészen illő az «Alphonse úr» tizenöt éves leányának szerepéhez, a melyben bemutatta magát. Az Alphonse úr akkoriban a Nemzeti Színház legkitünőbb tolmácsolt darbjainak egyike volt. Prielle Kornélia adta meg finom, diszkrét egyéniségével a légkör jellegét, Náday

virágában volt a léha gavallérok genialis alakításai körül. Feleki a nemes szívű marczona tengerész kapitányt kifogástalanul alakította, Paulay első neje pedig egy elhalt mészáros meggazdagodott özvegyének szerepében valóságos bravúrral játszott.

Ebben az előkelő légkörben állta ki az első lámpalázt Márkus Emilia. Rendkívül rokonszenves és eszes lénynek bizonyult, tapsolták, buzditották és másnap a jövő reményének nyilvánították a lapok. Azóta kiküzdötte magát, s ma oldalán áll az egész közönség.

Ez a kiküzdés nem volt könnyű munka az ő temperamentuma mellett. Izgékony idegzettel, impressziókra fogékony hangulattal nehéz feladat a művészi beosztás nyugét magunkra erőszakolni még ha észbeli tehetségünk erejénél fogva teljesen tisztában vagyunk is azzal, hogy mit hogyan kell. Pedig a beosztás lényeges kellék arra, hogy a legmagasabb ideált: a *művészi egészet* elérhesse a művész. Mert ez a vég cél; s a míg ezt el nem érte, minden genialitása mellett is csak föl-föl villanó fénypontjai lesznek, a melyek értékét csökkentik a homályos időközök.

A beosztással könnyebben boldogul a szerény tehetség. Kézműdolát, hangsúly, arczjáték egy szerepe ötvenedik előadásánál is a betanult megszokottal egyező. A Márkus Emiliához hasonló egyéniségek szerepöknek csakis alap jellem vonását alkotják meg állandó jelleggel, a részletekben pedig úgyszólván minden alkalommal elűtők, ahhoz képest, a mint az ihlet vagy a lobbanó szeszély hatása alatt áll inkább a hangulatuk. Márkus Emilia diadalmasan megvívta ezt a küzdelmet a hangulatával és ebben rejlik az ő mostani sikerének a titka. Elvezet ő tapsokat már bővíben, csak hogy azok a genialis részletek javára estek, most a művészi mérséklet és önfékezés révén azt a nagy jutalmat nyeri, mely az *egésznek* szól. Az Echeagaray darabjában böles beosztással tartja meg a fokozatot, a nélkül, hogy annak észlátosságát észre venné az ember. Beszédjében nincs elcsúszott rész; hangsúly, mozgás, eszelekvés, minden a helyén van, és egész lényében igaz tolmácsolója annak a helyzetnek, a melyet az író a kezébe ad.

Ha a darabot mint lélektani alkotást tekintem, talán nem egészen találó a művésznő játékára az *igaz* jelzőnek alkalmazása, mert alapjában véve abból a darabból hiányzik az igazság. Helyesebb kifejezés az, hogy Márkus Emilia művészi játékával igaznak hiteti el a nem igazat.

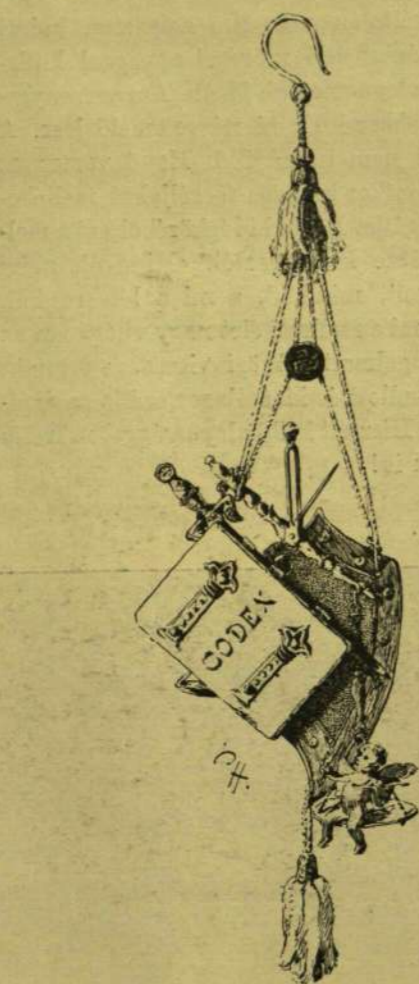
Nem az erkölcsit értem, — mert lakol a darabban a bűn — hanem azt az igazságot, a mi a szindarabot az élet egy darabjává teszi. Az író megadja a helyzetet, bemutatja alakjait s aztán azok bonyolítják el a dolgok, jellemüknek megfelelően úgy, mint az adott helyzetben a való élet hozná magával. A *«Folt»*, mely tisztít című darabban nem a szereplők intézik a sorsukat, hanem mindig ott van rendkívüli gyakorlott kézzel maga az író, hogy a hallgatóság idegeinek feszítésére irányított célját alakjai akarata ellenére is keresztül vigye. Nem azok teremtik a helyzeteket, hanem a szinpad, színész és közönség rugóinak kitérő ismeretével maga az író.

Kedvenc tárgyával: a rágalmakkal foglalkozik ismét, a melyet a világot diadallal megjárt Galeottójában egyszerű természetes eszközökkel hozott a szinpadra. Ott egy poéta lélek rajong a jövevény és kenyéradója szép feleségéért, s az asszony a rágalom nyelvére kerül. A férj a valószínűleg bebeszélésnek hiszi mind a kétőt, megvív a rágalmazóval és megsebesül; de közvetlenül utána, s később halálos ágyán olyan helyzetben lel őket, a mely — bár tényleg alaptalanul, — de lélektanilag indokoltá teszi azt, hogy a halálosan megsebesített s feleségét féltékenyül imádó ember a gyantú fulánkját viszi magával a sírba.

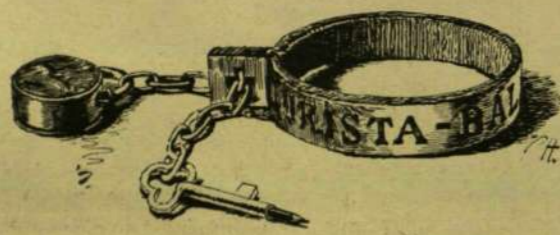
A mennyire természetesen egyszerűek a helyzetek itt, annyira mesterkélték a rágalmat tárgyáló új darabban.

Sok aljasság történik manapság a világon, de hogy a lelki nevelésnek mégis egy bizonyos fokán álló s egy elvégre is kifogástalanul művelt nagynéni gondjaira bízott fiatal leánynál az elvetemiltéssel annyira halmozottan jelentkeztek, mint itt a darab egyik főmozgató teremtésénél: mégis csak nagyon keves.

Itt van egy fiatal lény, a ki első szerelmét éli. Szerelmes egy uri emberbe és el is esik. Jó,

A JOGÁSZ-BÁL TÁNCZRENDJE.

A JURISTA-BÁL TÁNCZRENDJE.

Ez megtörténhetik, sőt az utólagos házassággal annyira-mennyire el is fátolozható; de ennek a lánynak esze ágában sincs az utólagos házasság a büntársával, hanem egy mással, a kinek milliója van s azt a mást boldondítja is plátóilag nappal, este mág nem plátóilag találkozik titkon a kedvesével. Hát ez persze elvetemülté. De most következik a fokozat. Gyantuba jó. Nem tetten érik. Tehát tagad. De még mindig nincs vége a fokozatnak. Egy mentő helyzet kínálkozik neki. Megragadja azt és rákeni a maga bűnét arra a derék, minden ízében jellemes és egyenes lelkű leányra, a kit az általa elhaláztandó milliós szeret és a ki vele a nagynéjének gondozása alatt mint rokon, egy háztartásban él.

Hát kérem, ha az erkölcsi súlyedségnek ez a halmazata a Törvényeségi Csarnok rovatóban ismert alakok egyikében összpontosulna, még az is a súlyosabb esetek közé volna sorolandó; de hogy egy, úgyszólván szülői felügyelet alatt álló s első tavasz virágát élő leány ennyire romlott agyafurtsággal tudjon mesterkedni és hogy hozzá még az egész környezetét is a maga javára álltassa: szinte képzelhetetlen.

Mert hát a helyzet az, hogy abban a házbán, a hol ennek a két leánynak a harca folyik, kivétel nélkül az elvetemilt romlottságnak ítéli oda az ártatlanság babérját, a tisztát meg kilöki az ajtón. A nagynéni még csak hagyján, mert az ő szemében nem lehet más a főhéher, mint az, a kit az ő nőb fiának szánt és különben is természetlő ellenszennvel van a másik iránt; de hogy az a derék, bölcselkedő, higgadt, nemes szívű, tapasztalt öreg házi barát, a ki ehhez még agglegény is, és a ki életbölcsesei eszméi fejtegetésében kiváló psychológusnak is bizonyul, hogy még az ő szemére is hályog kerül: az semmi esetre se az ő fogatékosságának tulajdonítandó, hanem az író különleges akaratának.

Echagaraynak szüksége volt arra, hogy rövidlátóvá tegye a környezet minden alakját, mert

különbö nem lökethette volna az utcára az ártatlanul gyanúsítottat, nem hajthatta volna őt a megőrülés küszöbéhez s nem adhatta volna ezen a nyomon a gyilkoló tört a kezébe és hiányzótt volna természetesen az a *«vérfolt»* is, a melyről czimezte hatásos darabját. Az agglegény házibarátnak, úgy látszik ő maga beszélt. A saját korát adja neki: a 65 éves tapasztalt bölcselkedőt, a ki jól lát s a kivel képet adat az idők romlottságáról, a mely még a legtisztább látást is homályba borítja. Rokonszenve, szíve, belső érzése az igazi ártatlansághoz húzza az agglegényt, de midőn az igazság kutatásában a bünnös szemébe tekint: megzavarodik. Oly gyakorlottan állja ki a képmutatás a kutató szemet, hogy itéletében elveszti az igazsághoz vivő fonalat; elveszti emberismeretét, még az is, a ki egy életen át sikerrel kutatta a lélek redőit.

Nem részletezem, hogy a kinpád miféle gyötrelmei kell átmennie annak a szerencsétlen leánynak, míg végre az ártatlansága kiderül, s míg végre lakol a bűn is. Csínált helyzetek viték őt keresztül a Golgotán, a melyeket azonban Márkus Emilia művésze mindnyájunk elragadtatására hatalmasan értékesít. Ha egyéb érdeme nem volna ennek a darabnak: színrehozását már ebből a szempontból is üdvözölni kell. De van egyéb is. Először az, hogy Echeagaray írta, a kor legemesebb szellemeinek egyike, a ki lángelke alkotásaival még akkor is figyelmet érdemel, ha egy-egy művét hatásra számíttva építi fel; mert ezéljében nemes.

Irói pályafutása a legendáriumok egyike. Akkor ébredt a szív, agy és ideg munkásságunknak már a delére mutat. Évekig mérnök volt, aztán a politikába vitte őt az útja, miniszter lett két ízben s mikor a pártviszonyok leszorították őt erről a térről s habozva állt a váluton, lelkében egy intés arra ébreszti őt, hogy ott a kincsek akkora tárháza van, a melyek felszínre hozásával lesz még csak igazolva az, hogy tulajdonképp miértül hívta meg gróf Csáky Albin, azon idő szerinti közoktatásügyi miniszter. Mindenki megnyugvással, sőt örömmel fogadta a miniszter e választást, mert úgy irodalmi és tanári, mint tíz évre terjedt országos képviselői működése alapján mindenki úgy ismerte Szathmáryt, mint kiváló képzettségű, erős magyar érzelmű és fáradhatatlan tevékenységű szósólóját a nevelésnek és oktatásnak s erős akaratú fekezőjét a nemzetiségek jogtalan törekvéseinek. Ilyen férfúnak épen ott volt a kellő helye, a hol a művelődés békés eszközeivel irányozzák és intézik a magyar állameszmének hazaszert diadala jutását.

A Nemzeti Színház kétszeresen le van neki kötelezve ezúttal. Nemesak azért, hogy egyik művésznőjének alkalmat nyújtott erői kifejtésére, hanem hogy a közönség lanyhuló érdeklődésének is fordulót adott. A Nemzeti Színház talentumok tekintetében kincsés ház. Hátározott nemes iránynyal a közművelődés javára értékesítük azt. Ez kötelességünk.

Szathmáry György.

FARSANG.

Az idej farsang megnyitója a *jogász-bál* volt, mely néhány esztendő számízetés után jan. 8-án, ismét megtartotta ünnepélyes bevonulását a budapesti vígadó kisebb termeibe.

És ezt a régi dícsőségű való megemlékezés teljesen jogosultá tette a siker. A farsang első bálja együttall egész fiatal lány első bálja is lett, a mi már magában is kedvessé, emlékeztetéssel tette ezt a mulatságot sokak előtt.

Hogy a külső fény és pompa se hiányozzék, arról is gondoskodott a rendezőség, mikor bálányúnak báró Dániel Ernőné, Fejér Miklósné, Hegedűs Sándorné, Hercegh Mihályné, báró Radvánszky Gézáné, gróf Teleki Gézáné, Wekerle Sándorné, Zsigmond Benőné úrnöket nyerte meg.

A jogászok csinos tánczrenddel lepték meg tánczosnőiket, mely bizonyára sokáig kedves emlékek marad. Az igazság mérlegének egyik serpenyőjében börkötésű kódex, az íronná átalakított pallossal, a másikban a szerelem nyilas istenkéje, Amor foglal helyet, s a csöpp kis angyal bál jelentőségét és fontosságát ötletesen jelezte az, hogy ő istensége alapon lehúzza a testes kódex-el terhelt serpenyőt. Mert nem kuriai döntvény ugyan, de azért igaz, hogy a bál a szerelem javára billenti a mérleget a legnagyobb paragraffussal szemben is.

S mintegy jelzésül annak, hogy igazi jogásznemzet vagyunk, mindjárt a második nagy bál, melyet január 15-én tartottak meg a Vigadóban, ismét a jogászoké volt, a *juristáké*, a kik ugyan kinöttek már az egyetem padjából, de még nem eveztek be a házasság révén.

A komoly értelemben vett jogászok bálja azért édes-keveset különbözött a fiatalabbak mulatságától. Mindössze annyival, hogy itt már több volt a házasság-képes úr, mint a fáradhatlan szupé-esárdás tánczos.

Hanem azért a kék, rózsaszín és fehér musselin ruhákban itt is egész erdeje mosolygott az úde virágoknak. Budapest és egész Magyarország messze földön híres szép leányainak.

A bál védnököségét *Augusta* kir. hercegnő fogadta el, a bálányai tisztet pedig: gróf Széchenyi Imréné, gróf Széchenyi Aladárné, gróf Karátszonyi Jenőné, gróf Teleki Gézáné, gróf Bethlen Andrásné, gr. Károlyi Viktorné, gróf Zay Miklósné, báró Radvánszky Gézáné, báró Dániel Ernőné, Hegedűs Sándorné, Latkóczy Imréné úrnök teljesítették.

Tánczrendjük pedig valóságos meglepetés-számba ment. Ezüst bilincs volt ez, az igazságszolgálatának egyik segédeszköze, melyet furfangos lakat zárt el. A bilincset ugyanis láncz zárta el, melynek egyik végéről a monogrammos, piros zománczú szívvel ékített lakat, a másikkól pedig az írónt magába foglaló kulcs lógott le. A bilincset, melyet karperecz gyanánt lehetett hordani, csak akkor lehetett kinyitni, ha a lakatot előbb levették a lánczról. Maga a tánczrend-könyvecske a lakatban volt elhelyezve.

Mindkét tánczrendet különben, rajzban is bemutatjuk olvasóinknak.

SZATHMÁRY GYÖRGY.

1845—1898.

A magyar közművelődés ügye lelkes és buzgó munkását és bajnokát vesztette el *Szathmáry* György közoktatásügyi miniszteri tanácsosban, a ki e hó 15-én hosszas betegeskedés után övéinek és tisztelőinek nagy bánatára jobb létre szenderült. Hét évig volt Szathmáry a vallás-és közoktatásügyi miniszteriumban a népnevelési osztály vezetője, mely nagy fontos ságú állásra 1890-ben az akkor elhunyt Göncey Pál utódául hívta meg gróf Csáky Albin, azon idő szerinti közoktatásügyi miniszter. Mindenki megnyugvással, sőt örömmel fogadta a miniszter e választást, mert úgy irodalmi és tanári, mint tíz évre terjedt országos képviselői működése alapján mindenki úgy ismerte Szathmáryt, mint kiváló képzettségű, erős magyar érzelmű és fáradhatatlan tevékenységű szósólóját a nevelésnek és oktatásnak s erős akaratú fekezőjét a nemzetiségek jogtalan törekvéseinek. Ilyen férfúnak épen ott volt a kellő helye, a hol a művelődés békés eszközeivel irányozzák és intézik a magyar állameszmének hazaszert diadala jutását.

Szathmáry, mint erdélyi származású ember, nyilvános szereplésének megkezdése óta kiválóan Erdélyre, s ottan is szülőföldjére, Hunyadmegyére irányozta figyelmét, hol már serdülő korában fájlalva szemlélte a magyar elem eloláhosodását. Előbb tollal, majd képviselő korában szóval és tettel igyekezett hatni s igazni e baj megakadályozására, sőt orvoslására. S buzgalmának szép sikere lett. Az ő buzgólkodására Hunyadmegye Déván benlakással egybekötött főreáliskolát s állami tanítóképző intézetet, minden arra alkalmas községébe pedig állami népiskolákat kapott, melyek segítségével nemesak a még meglevő magyar elem tartható meg, hanem az eloláhosodottak is előbb-később visszamagyarosíthatók. Ez a siker magában is nevezetes emléke Szathmáry hazafias működésének, melyet miniszteri tanácsosi állásában még sok újabb érdemmel tetézt.

A boldogúlnak csak 53 évre terjedt munkás életéről a következő főbb adatokat jegyezük föl.

Szathmáry György Maros-Ilyén (Hunyadmegyében) 1845-ben született. Középiskoláit gyulafehérvári és kolozsvári rom. kath. főgimnáziumokban, egyet tanulmányait a kolozsvári és budapesti jogotemenek végezte. Kolozsvárt később középiskolai tanári oklevelet is szerzett. Nyilvános pályáját Budapesten kezdte meg, mint hírlapíró. A *«Hon»* munkatársai közé lépett s rögtön fel-

Erdélyi fényképe után.

SZATHMÁRY GYÖRGY.

emelte szavát a hunyadmegyei magyarság érdekében. 1881 óta mint képviselő, s 1890-től mint miniszteri tanácsos a megye minden főbb pontjára állami iskolát eszközölt ki s Déván az állami főreáliskola és állami tanítóképző intézet mellett különösen a felső leányiskola létesítésén fáradozott, mely utóbbira nézve miniszteri tanácsosi minőségében odahatott, hogy polgári iskolává fejlesztessék. Képviselői működése általában sok irányban vált emlékeztetéssé. Déva és vidéke, s Déva mellett Piski is az ő fáradozásának köszönheti a kereskedelmi miniszterium által emelt mintaszerű kisdévidőjét és még díszesebb iskoláépületét. A parlamentben mint a közoktatásügyi bizottság elnöke, számos gyakorlati módosítással erősítet a középiskolai törvényben az állami felügyelet és ellenőrzés jogkörét. Sokáig közművelődési tevékenysége, s parlament el foglaltsága közepette (a jegyzői tollat is vitte 1884-től fogva) még komolyabb irodalmi munkálkodásra is tudott időt szakítani. A *«Budapesti Szemle»*-ben a Balkánról és népeiről terjedelmes tanulmánya jelent meg; majd *«Az amerikai verseny és a magyar mezőgazdaság»* című könyvével jó idején kimutatta a tengeren túlról fenyegető közgazdasági verseny kárait. Könyvének időszerűségét eléggé igazolja az is, hogy két kiadásra is tudott időt szakítani. A *«Budapesti Szemle»*-ben a Balkánról és népeiről terjedelmes tanulmánya jelent meg; majd *«Az amerikai verseny és a magyar mezőgazdaság»* című könyvével jó idején kimutatta a tengeren túlról fenyegető közgazdasági verseny kárait. Könyvének időszerűségét eléggé igazolja az is, hogy két kiadásra is tudott időt szakítani. A *«Budapesti Szemle»*-ben a Balkánról és népeiről terjedelmes tanulmánya jelent meg; majd *«Az amerikai verseny és a magyar mezőgazdaság»* című könyvével jó idején kimutatta a tengeren túlról fenyegető közgazdasági verseny kárait. Könyvének időszerűségét eléggé igazolja az is, hogy két kiadásra is tudott időt szakítani. A *«Budapesti Szemle»*-ben a Balkánról és népeiről terjedelmes tanulmánya jelent meg; majd *«Az amerikai verseny és a magyar mezőgazdaság»* című könyvével jó idején kimutatta a tengeren túlról fenyegető közgazdasági verseny kárait. Könyvének időszerűségét eléggé igazolja az is, hogy két kiadásra is tudott időt szakítani. A *«Budapesti Szemle»*-ben a Balkánról és népeiről terjedelmes tanulmánya jelent meg; majd *«Az amerikai verseny és a magyar mezőgazdaság»* című könyvével jó idején kimutatta a tengeren túlról fenyegető közgazdasági verseny kárait. Könyvének időszerűségét eléggé igazolja az is, hogy két kiadásra is tudott időt szakítani. A *«Budapesti Szemle»*-ben a Balkánról és népeiről terjedelmes tanulmánya jelent meg; majd *«Az amerikai verseny és a magyar mezőgazdaság»* című könyvével jó idején kimutatta a tengeren túlról fenyegető közgazdasági verseny kárait. Könyvének időszerűségét eléggé igazolja az is, hogy két kiadásra is tudott időt szakítani. A *«Budapesti Szemle»*-ben a Balkánról és népeiről terjedelmes tanulmánya jelent meg; majd *«Az amerikai verseny és a magyar mezőgazdaság»* című könyvével jó idején kimutatta a tengeren túlról fenyegető közgazdasági verseny kárait. Könyvének időszerűségét eléggé igazolja az is, hogy két kiadásra is tudott időt szakítani. A *«Budapesti Szemle»*-ben a Balkánról és népeiről terjedelmes tanulmánya jelent meg; majd *«Az amerikai verseny és a magyar mezőgazdaság»* című könyvével jó idején kimutatta a tengeren túlról fenyegető közgazdasági verseny kárait. Könyvének időszerűségét eléggé igazolja az is, hogy két kiadásra is tudott időt szakítani. A *«Budapesti Szemle»*-ben a Balkánról és népeiről terjedelmes tanulmánya jelent meg; majd *«Az amerikai verseny és a magyar mezőgazdaság»* című könyvével jó idején kimutatta a tengeren túlról fenyegető közgazdasági verseny kárait. Könyvének időszerűségét eléggé igazolja az is, hogy két kiadásra is tudott időt szakítani. A *«Budapesti Szemle»*-ben a Balkánról és népeiről terjedelmes tanulmánya jelent meg; majd *«Az amerikai verseny és a magyar mezőgazdaság»* című könyvével jó idején kimutatta a tengeren túlról fenyegető közgazdasági verseny kárait. Könyvének időszerűségét eléggé igazolja az is, hogy két kiadásra is tudott időt szakítani. A *«Budapesti Szemle»*-ben a Balkánról és népeiről terjedelmes tanulmánya jelent meg; majd *«Az amerikai verseny és a magyar mezőgazdaság»* című könyvével jó idején kimutatta a tengeren túlról fenyegető közgazdasági verseny kárait. Könyvének időszerűségét eléggé igazolja az is, hogy két kiadásra is tudott időt szakítani. A *«Budapesti Szemle»*-ben a Balkánról és népeiről terjedelmes tanulmánya jelent meg; majd *«Az amerikai verseny és a magyar mezőgazdaság»* című könyvével jó idején kimutatta a tengeren túlról fenyegető közgazdasági verseny kárait. Könyvének időszerűségét eléggé igazolja az is, hogy két kiadásra is tudott időt szakítani. A *«Budapesti Szemle»*-ben a Balkánról és népeiről terjedelmes tanulmánya jelent meg; majd *«Az amerikai verseny és a magyar mezőgazdaság»* című könyvével jó idején kimutatta a tengeren túlról fenyegető közgazdasági verseny kárait. Könyvének időszerűségét eléggé igazolja az is, hogy két kiadásra is tudott időt szakítani. A *«Budapesti Szemle»*-ben a Balkánról és népeiről terjedelmes tanulmánya jelent meg; majd *«Az amerikai verseny és a magyar mezőgazdaság»* című könyvével jó idején kimutatta a tengeren túlról fenyegető közgazdasági verseny kárait. Könyvének időszerűségét eléggé igazolja az is, hogy két kiadásra is tudott időt szakítani. A *«Budapesti Szemle»*-ben a Balkánról és népeiről terjedelmes tanulmánya jelent meg; majd *«Az amerikai verseny és a magyar mezőgazdaság»* című könyvével jó idején kimutatta a tengeren túlról fenyegető közgazdasági verseny kárait. Könyvének időszerűségét eléggé igazolja az is, hogy két kiadásra is tudott időt szakítani. A *«Budapesti Szemle»*-ben a Balkánról és népeiről terjedelmes tanulmánya jelent meg; majd *«Az amerikai verseny és a magyar mezőgazdaság»* című könyvével jó idején kimutatta a tengeren túlról fenyegető közgazdasági verseny kárait. Könyvének időszerűségét eléggé igazolja az is, hogy két kiadásra is tudott időt szakítani. A *«Budapesti Szemle»*-ben a Balkánról és népeiről terjedelmes tanulmánya jelent meg; majd *«Az amerikai verseny és a magyar mezőgazdaság»* című könyvével jó idején kimutatta a tengeren túlról fenyegető közgazdasági verseny kárait. Könyvének időszerűségét eléggé igazolja az is, hogy két kiadásra is tudott időt szakítani. A *«Budapesti Szemle»*-ben a Balkánról és népeiről terjedelmes tanulmánya jelent meg; majd *«Az amerikai verseny és a magyar mezőgazdaság»* című könyvével jó idején kimutatta a tengeren túlról fenyegető közgazdasági verseny kárait. Könyvének időszerűségét eléggé igazolja az is, hogy két kiadásra is tudott időt szakítani. A *«Budapesti Szemle»*-ben a Balkánról és népeiről terjedelmes tanulmánya jelent meg; majd *«Az amerikai verseny és a magyar mezőgazdaság»* című könyvével jó idején kimutatta a tengeren túlról fenyegető közgazdasági verseny kárait. Könyvének időszerűségét eléggé igazolja az is, hogy két kiadásra is tudott időt szakítani. A *«Budapesti Szemle»*-ben a Balkánról és népeiről terjedelmes tanulmánya jelent meg; majd *«Az amerikai verseny és a magyar mezőgazdaság»* című könyvével jó idején kimutatta a tengeren túlról fenyegető közgazdasági verseny kárait. Könyvének időszerűségét eléggé igazolja az is, hogy két kiadásra is tudott időt szakítani. A *«Budapesti Szemle»*-ben a Balkánról és népeiről terjedelmes tanulmánya jelent meg; majd *«Az amerikai verseny és a magyar mezőgazdaság»* című könyvével jó idején kimutatta a tengeren túlról fenyegető közgazdasági verseny kárait. Könyvének időszerűségét eléggé igazolja az is, hogy két kiadásra is tudott időt szakítani. A *«Budapesti Szemle»*-ben a Balkánról és népeiről terjedelmes tanulmánya jelent meg; majd *«Az amerikai verseny és a magyar mezőgazdaság»* című könyvével jó idején kimutatta a tengeren túlról fenyegető közgazdasági verseny kárait. Könyvének időszerűségét eléggé igazolja az is, hogy két kiadásra is tudott időt szakítani. A *«Budapesti Szemle»*-ben a Balkánról és népeiről terjedelmes tanulmánya jelent meg; majd *«Az amerikai verseny és a magyar mezőgazdaság»* című könyvével jó idején kimutatta a tengeren túlról fenyegető közgazdasági verseny kárait. Könyvének időszerűségét eléggé igazolja az is, hogy két kiadásra is tudott időt szakítani. A *«Budapesti Szemle»*-ben a Balkánról és népeiről terjedelmes tanulmánya jelent meg; majd *«Az amerikai verseny és a magyar mezőgazdaság»* című könyvével jó idején kimutatta a tengeren túlról fenyegető közgazdasági verseny kárait. Könyvének időszerűségét eléggé igazolja az is, hogy két kiadásra is tudott időt szakítani. A *«Budapesti Szemle»*-ben a Balkánról és népeiről terjedelmes tanulmánya jelent meg; majd *«Az amerikai verseny és a magyar mezőgazdaság»* című könyvével jó idején kimutatta a tengeren túlról fenyegető közgazdasági verseny kárait. Könyvének időszerűségét eléggé igazolja az is, hogy két kiadásra is tudott időt szakítani. A *«Budapesti Szemle»*-ben a Balkánról és népeiről terjedelmes tanulmánya jelent meg; majd *«Az amerikai verseny és a magyar mezőgazdaság»* című könyvével jó idején kimutatta a tengeren túlról fenyegető közgazdasági verseny kárait. Könyvének időszerűségét eléggé igazolja az is, hogy két kiadásra is tudott időt szakítani. A *«Budapesti Szemle»*-ben a Balkánról és népeiről terjedelmes tanulmánya jelent meg; majd *«Az amerikai verseny és a magyar mezőgazdaság»* című könyvével jó idején kimutatta a tengeren túlról fenyegető közgazdasági verseny kárait. Könyvének időszerűségét eléggé igazolja az is, hogy két kiadásra is tudott időt szakítani. A *«Budapesti Szemle»*-ben a Balkánról és népeiről terjedelmes tanulmánya jelent meg; majd *«Az amerikai verseny és a magyar mezőgazdaság»* című könyvével jó idején kimutatta a tengeren túlról fenyegető közgazdasági verseny kárait. Könyvének időszerűségét eléggé igazolja az is, hogy két kiadásra is tudott időt szakítani. A *«Budapesti Szemle»*-ben a Balkánról és népeiről terjedelmes tanulmánya jelent meg; majd *«Az amerikai verseny és a magyar mezőgazdaság»* című könyvével jó idején kimutatta a tengeren túlról fenyegető közgazdasági verseny kárait. Könyvének időszerűségét eléggé igazolja az is, hogy két kiadásra is tudott időt szakítani. A *«Budapesti Szemle»*-ben a Balkánról és népeiről terjedelmes tanulmánya jelent meg; majd *«Az amerikai verseny és a magyar mezőgazdaság»* című könyvével jó idején kimutatta a tengeren túlról fenyegető közgazdasági verseny kárait. Könyvének időszerűségét eléggé igazolja az is, hogy két kiadásra is tudott időt szakítani. A *«Budapesti Szemle»*-ben a Balkánról és népeiről terjedelmes tanulmánya jelent meg; majd *«Az amerikai verseny és a magyar mezőgazdaság»* című könyvével jó idején kimutatta a tengeren túlról fenyegető közgazdasági verseny kárait. Könyvének időszerűségét eléggé igazolja az is, hogy két kiadásra is tudott időt szakítani. A *«Budapesti Szemle»*-ben a Balkánról és népeiről terjedelmes tanulmánya jelent meg; majd *«Az amerikai verseny és a magyar mezőgazdaság»* című könyvével jó idején kimutatta a tengeren túlról fenyegető közgazdasági verseny kárait. Könyvének időszerűségét eléggé igazolja az is, hogy két kiadásra is tudott időt szakítani. A *«Budapesti Szemle»*-ben a Balkánról és népeiről terjedelmes tanulmánya jelent meg; majd *«Az amerikai verseny és a magyar mezőgazdaság»* című könyvével jó idején kimutatta a tengeren túlról fenyegető közgazdasági verseny kárait. Könyvének időszerűségét eléggé igazolja az is, hogy két kiadásra is tudott időt szakítani. A *«Budapesti Szemle»*-ben a Balkánról és népeiről terjedelmes tanulmánya jelent meg; majd *«Az amerikai verseny és a magyar mezőgazdaság»* című könyvével jó idején kimutatta a tengeren túlról fenyegető közgazdasági verseny kárait. Könyvének időszerűségét eléggé igazolja az is, hogy két kiadásra is tudott időt szakítani. A *«Budapesti Szemle»*-ben a Balkánról és népeiről terjedelmes tanulmánya jelent meg; majd *«Az amerikai verseny és a magyar mezőgazdaság»* című könyvével jó idején kimutatta a tengeren túlról fenyegető közgazdasági verseny kárait. Könyvének időszerűségét eléggé igazolja az is, hogy két kiadásra is tudott időt szakítani. A *«Budapesti Szemle»*-ben a Balkánról és népeiről terjedelmes tanulmánya jelent meg; majd *«Az amerikai verseny és a magyar mezőgazdaság»* című könyvével jó idején kimutatta a tengeren túlról fenyegető közgazdasági verseny kárait. Könyvének időszerűségét eléggé igazolja az is, hogy két kiadásra is tudott időt szakítani. A *«Budapesti Szemle»*-ben a Balkánról és népeiről terjedelmes tanulmánya jelent meg; majd *«Az amerikai verseny és a magyar mezőgazdaság»* című könyvével jó idején kimutatta a tengeren túlról fenyegető közgazdasági verseny kárait. Könyvének időszerűségét eléggé igazolja az is, hogy két kiadásra is tudott időt szakítani. A *«Budapesti Szemle»*-ben a Balkánról és népeiről terjedelmes tanulmánya jelent meg; majd *«Az amerikai verseny és a magyar mezőgazdaság»* című könyvével jó idején kimutatta a tengeren túlról fenyegető közgazdasági verseny kárait. Könyvének időszerűségét eléggé igazolja az is, hogy két kiadásra is tudott időt szakítani. A *«Budapesti Szemle»*-ben a Balkánról és népeiről terjedelmes tanulmánya jelent meg; majd *«Az amerikai verseny és a magyar mezőgazdaság»* című könyvével jó idején kimutatta a tengeren túlról fenyegető közgazdasági verseny kárait. Könyvének időszerűségét eléggé igazolja az is, hogy két kiadásra is tudott időt szakítani. A *«Budapesti Szemle»*-ben a Balkánról és népeiről terjedelmes tanulmánya jelent meg; majd *«Az amerikai verseny és a magyar mezőgazdaság»* című könyvével jó idején kimutatta a tengeren túlról fenyegető közgazdasági verseny kárait. Könyvének időszerűségét eléggé igazolja az is, hogy két kiadásra is tudott időt szakítani. A *«Budapesti Szemle»*-ben a Balkánról és népeiről terjedelmes tanulmánya jelent meg; majd *«Az amerikai verseny és a magyar mezőgazdaság»* című könyvével jó idején kimutatta a tengeren túlról fenyegető közgazdasági verseny kárait. Könyvének időszerűségét eléggé igazolja az is, hogy két kiadásra is tudott időt szakítani. A *«Budapesti Szemle»*-ben a Balkánról és népeiről terjedelmes tanulmánya jelent meg; majd *«Az amerikai verseny és a magyar mezőgazdaság»* című könyvével jó idején kimutatta a tengeren túlról fenyegető közgazdasági verseny kárait. Könyvének időszerűségét eléggé igazolja az is, hogy két kiadásra is tudott időt szakítani. A *«Budapesti Szemle»*-ben a Balkánról és népeiről terjedelmes tanulmánya jelent meg; majd *«Az amerikai verseny és a magyar mezőgazdaság»* című könyvével jó idején kimutatta a tengeren túlról fenyegető közgazdasági verseny kárait. Könyvének időszerűségét eléggé igazolja az is, hogy két kiadásra is tudott időt szakítani. A *«Budapesti Szemle»*-ben a Balkánról és népeiről terjedelmes tanulmánya jelent meg; majd *«Az amerikai verseny és a magyar mezőgazdaság»* című könyvével jó idején kimutatta a tengeren túlról fenyegető közgazdasági verseny kárait. Könyvének időszerűségét eléggé igazolja az is, hogy két kiadásra is tudott időt szakítani. A *«Budapesti Szemle»*-ben a Balkánról és népeiről terjedelmes tanulmánya jelent meg; majd *«Az amerikai verseny és a magyar mezőgazdaság»* című könyvével jó idején kimutatta a tengeren túlról fenyegető közgazdasági verseny kárait. Könyvének időszerűségét eléggé igazolja az is, hogy két kiadásra is tudott időt szakítani. A *«Budapesti Szemle»*-ben a Balkánról és népeiről terjedelmes tanulmánya jelent meg; majd *«Az amerikai verseny és a magyar mezőgazdaság»* című könyvével jó idején kimutatta a tengeren túlról fenyegető közgazdasági verseny kárait. Könyvének időszerűségét eléggé igazolja az is, hogy két kiadásra is tudott időt szakítani. A *«Budapesti Szemle»*-ben a Balkánról és népeiről terjedelmes tanulmánya jelent meg; majd *«Az amerikai verseny és a magyar mezőgazdaság»* című könyvével jó idején kimutatta a tengeren túlról fenyegető

LÁTOGATÓ RUHA.

ismeretekkel állítja össze és fejtegeti a pozitív aeshetikát, s együtt adja az ide vonatkozó fejtegetések egész foglalatját, hozzá járulván saját nézeteivel és megjegyzésével. Gondolkodó elme dolgozata a mű, bölesekkel, megfigyeléssel, és tanulságos következtetésekkel. Ára 4 frt.

A művészet, a Kisfaludy-társaság Somogyi díj- jutalmazott párbeszéd, írta Alexander Bernát. Kis, de tartalmas munka, elevenen írva. Könyví beszélgetés alakjában fejtegeti a művészetek törekvéseit, melyekkel közeledik a természethez, de utól nem érheti. A művészi felfogás és érzést is szabatosan jellemzi. Leginkább a festészetből vett példák körül fűződik az érdekes eszmecsere, hosszadalmas és száraz okoskodások nélkül. Nehány szobor és jeles kép más is helyt talált a csinos kiállítású könyvben, melyet a Singer és Wolfner cég adott ki.

Tévelygések, elbeszélések, rajzok, írta Róza Miklós. Tizenöt apróság a 206 oldalnyi kötetben. Budapest jelent meg az „Aurora” könyvkiadó-vállalat kiadásában. Ára 1 frt.

Folyóiratok. A Természettudományi Közlemény, a természettudományi társulat havi folyóirata az idén harminczadik évfolyamába lépett. Szily Kálmán közreműködésével szerkesztik Csöpey László és Paszlavszky József. Az új folyam első füzetebe Entz Géza, Kuthy Dezső, Zimányi Károly, Herman Ottó, Ruzitska Béla, Lakits Ferencz, Péter Béla, Heller Richárd irtak nagyobb dolgozatokat. — A Magyar Nyelvőr a huszoneddik évfolyamba jutott. Szerkeszti Simonyi Zsigmond. — A Magyar Pedagógia (szerkeszti Négysy László) legújabb füzeteben Krécsy Béla az Egyesült-Államok iskola-felügyeletét ismerteti; ezen kívül Dezső Lajos, Somogyi Géza, Lúd Károly irtak bele közleményeket.

A „Tanulók Lapja” 3-ik száma változatos és érdekes tartalommal jelent meg. Első cikkében a szerkesztő, dr. Rupp Kornél felhívja az ifjúság figyelmét a márczius 15-iki ünnep méltó megünnepelésére s azt ajánlja, hogy az eddigiekhez szemből programmot állítsanak össze, élőképkeket rendezzenek, egykorú beszédeket adjanak elő. Folytatását közli a szám

Verne „Cynthia hajótöröttje” című regényének és Solymosy Sándor történeti rajzának, a „Gellért püspök”-nek, továbbá a „Névtelen jogzó krónikája”-nak első sorait fakszimilében, Várady Antal „Garay ódját”, „Arany János mint tanár” című cikket, s az illusztrált „Nyelvtant tanító gép”-ről szóló ismertetést, azon felvetett kérdéshez „Őt volt-e Toldi György Laczi sergében”, folytatálagosan hozzászólnak a tanulók. Irodalom rovatában az ifjúság részére kiadott munkák bírálatát tüzte feladatát a lap. A vegyes és iskolai közleményeken és fejtő kérdéseken kívül egy nagyobb kép is érdekessé és számot: Szavonarola Florenczban. A „Tanulók Lapja” megrendelhető a Franklin-Társulatnál negyedévre 1 frt 20 krtól.

Új zenemű. Robitzek Kálmán fiatal zeneszerzőtől két hangulatos dal jelent meg Bárd Ferencz kiadásában. Az egyik hallgató, a másik csárdás. A dallamos szöveget („Szomorúan, bánatosan zúg a szél”... és „Bíró uram, bepanaszlok valakit”) Lampérth Géza írta. Ára 30 kr.

Műkiállítások bezárása. A műcsarnok téli kiállítását január 17-ikén rekesztették be. Czélszerűnek bizonyult a képzőművészeti társulat intézkedése, hogy esztendőnk és vasárnap este a nagy kerek tereben katonai zenekar mellett sétahangversenyeket rendeztek, mert ezzel a közönség azon része is nagy számmal kereste föl a műcsarnokot, mely kevéssé érdeklődik a művészetek iránt. A sétahangversenyeket tehát a későbbi kiállításokra is fentartják. Az utolsó vasárnap, e hó 17-ikén, közel ötezeren gyűltek össze a műcsarnokban. — Szintén e hó 17-ikén rekesztették be a régi műcsarnokban a nagybányai festő telep kiállítását. Ezt egy hó alatt összesen 12.340-en látogatták. A képek közül huszonnégyet kelt el. A vevők többnyire magánosok, de a kormány is vásárolt meg egynehány kiválóbb képet.

KÖZTÉTELEK ÉS EGYLETEK.

A magyar tud. akadémia január 17-iki ülésén, melyen dr. Than Károly elnököt, szaktudományi hat felolvasás volt napirenden. Lóczy Lajos székfoglaló értekezését tartotta, és gr. Széchenyi Béla kínai utazásáról szót, melynek tagja volt. Az

utazás 1878 novemberétől 1880. februáriusáig tartott Khina nyugati határán, a tibeti felföld keleti szélén. A tudományos eredmények három kötetben és egy atlaszban vannak kiadva s a munka megírásában harminczkét szerző vett részt. Lóczy az utazás tudományos eredményeit sorolta föl, s előadását nagy érdeklődéssel hallgatták. Dr. Onodi Adolf egyetemi tanár a gégeképző és hangképző idegekről szóló vizsgálatait mutatta be, a melyek új tények felismeréséhez vezettek. Bemutatták még Tangl, Reusz Frigyes, dr. Beck Soma tudományos dolgozatait és felolvasták Daday Jenő egy legújabb munkáját, a ceyloni édesvízi mikroszkopikus állatokról.

A Kisfaludy-társaság tagválasztása. A Kisfaludy-társaság üresedésben levő két tagsági helyére tizenegy jelöltet ajánlottak. Ezek a következők: Alexander Bernát, Ambrus Zoltán, Bársony István, Benedek Elek, Beniczky-Bajza Lenke, Bródy Sándor, Palágyi Lajos, Pekár Gyula, Petelei István, Silberstein-Otvös Adolf, Szabó Endre.

MI UJSÁG?

Udvari bál a budai királyi palotában. Február 19-én a budai királyi palotában udvari bál lesz. Ez alkalomból több főherceg és főhercegnő, ugyszintén a diplomácia több tagja is Budapestre jön, hogy az udvari ünnepélyen részt vegyen.

Február közepén az összes — jelenleg nem külföldön tartózkodó — főhercegek és hercegnők, valamint az udvar egész környezete és az összes követések Budapestre jönnek, a hol nagy fogadások, estélyek és látogatások lesznek. Mindez felsőbb utasításra történik. A főudvarmesterei hivatal s a többi udvari hivatalok már megették a szükséges előkészületeket. A magyar arisztokrata családok is nagyban készülnek, hogy az udvarnak és környezetének Budapestben való tartózkodása alatt, a maguk kötelességét a magyar arisztokrácia hagyományaihoz méltón betöltsék.

A királyné San-Remóban. A királyné jól érzi magát az enyhe San-Remóban. Az első napokban csak rövidebb sétákra ment ki és inkább naponta lement a fogadó virágos- és pálmakertjébe. Most azonban hosszabb sétákat tesz gyalog és kocsin a város környékén is. Többször kíséri Trany grófnő, nővére is, a ki e hónap 11-ike óta szintén ott tartózkodik. Minthogy az éghajlat Ő Felsége kívánságának teljesen megfelel, remélhetni, hogy sanremói tartózkodását még jóval meghosszabbítja.

A bécsi Pázmáneum új igazgatója. Cibulka Nándor esztergomi kanonok, a bécsi Pázmáneum igazgatója már régen súlyos beteg s emelégve szükségessé vált állásának betöltése. Vaszary Kolos bíbornok érsek gróf Széchenyi Miklós jáki apátot nevezte ki igazgatónak. Gróf Széchenyi apát, ki még fiatal ember, négy évig titkára volt a primárnak.

Petőfi-emléktábla a nemzeti muzeum falán. Az 1848-iki márczius 15-ikének emlékezetes helye volt a nemzeti muzeum nagy lépcsőzete, melynek parkányáról beszéltek az ifjúság szónokai — köztük Petőfi — az összesereglett sokasághoz. Az egyetemi ifjúság most márvány táblával akarja megörökíteni — Beöthy Zsolt tanár indítványára — a történelmi nevezetességű helyet, a honnan Petőfi elszavalt a „Nemzeti dalt”. Ez méltó megünnepelése volna a félszázados évfordulónak. A táblát aztán márczius 15-én leplezné le az egyetemi ifjúság ünnepélyvel kapcsolatban. A mozgalom nagy tetszésre talált mindenütt, az Egyetemi Kör is magáévá tette az ügyet, úgy, hogy a terv csakhamar megvalósul. Az ifjúság buzgón gyűjt az emléktáblára.

A művésznő diadala. A kitűnő spanyol drámaíró, Echegaray drámájának „Folt, mely tisztít” nagy hatásában Márkus Emilia asszony művésze oly tért talált, melyet lelke és tüze egész erejével tölthetett be. Közönségünk sokszor lát nagyhírű idegen művészeket és művésznőket, kik néhány szereppel bejárják a nagyvárosokat. Nem egyszer kínálkozik alkalom ilyenkor, hogy saját művészeit állíthassa melléjük, és akárhánszor megtörténik, hogy a koszorút a mi szűkebb határok közt levő művészeink valamelyikének itéli. Jászai Mari asszony tragikái alkotásain nem esorbított se Sarah Bernhardt, se Duse, sőt az annyit koptatott „Kameliás hölgy”-nél mind a kettő mint kedves és jól eső visszaemlékezést idézte föl Irielle Korneliát, a kire büszkeséggel gondolt a főváros színház-látogatója. Rejane asszonyról Sardou „Madame

Sansgène-je előadásakor tisztelettel elismerte a közönség, hogy az egyenes és őszinte fiatal asszonynak telivér francia ábrázolója, de kellemben és szeretetreméltóságban a művésznő Blaha Lujza asszonynak szerzett előttünk újabb dicsőséget. Márkus Emilia asszony a spanyol drámában a művészet tiszta és nemes alkotásával, az érzések mélységével hatotta meg a közönséget. Tüntetés, szokatlan tüntetés jutalmazta. Kévsnek tartották a tapsokat, a viharzó éljenzéseket. Előadás után egy tömeg várta, mely a színpadi fény nélküli téli estében adta tudtára, hogy alkotott. Zajos és ünnepélyes jelenet volt ez, nyílt és rögtönös nyilatkozása a hatásnak. Naiv is abban a formájában, hogy a művésznő kocsijából kifogták a lovakat, s ury emberek vonták végig a kerepesi-úton. Márkus Emilia asszony ünneplése ezzel sem ért véget. Virágot, üdvözlő sorokat özönnel kapott. E hó 17-ikén este pedig a művészek és írók ünnepelték a Royal fogadóban, a hol a lakomára gyűltek össze.

Megjelentek a lakomán a főváros színházainak tagjai, írók, a műbarátok, a hatóságok tagjai, a kik közt Budapest főpolgármestere, Márkus József, mint a művésznő bátyja kétszeres jelentőségben vett részt. A művésznőt Ujházi Ede, a nemzeti színház művésze vezette a diadalt ülők táborába, kik oly lelkesen hódoltak. Pályatársai pedig szeretettel övezték, a mi kétségtelen győzelem. Az első felköszöntőt gr. Festetics mondta, a nemzeti színház igazgatója, természetesen a művésznőre. Aztán jött a többi, csaknem felsorolhatlan számban, minden színház nevében. A kik jelen nem lehetek, azok levélben küldték el üdvözlőket Márkus Emiliának. Peresz Dezső belügyminiszter, kinek hatósága alá tartoznak a színházak, szintén levélben gratulált, kimentvén magát, hogy a lakomára el nem mehetett. A lakomáról táviratban üdvözölték a Madridban élő drámaírókat, Echegarayt is.

Veressagin Budapest. A hirnev orosz festő műveinek kiállítását most rendezik a képzőművészeti társulat városligeti műcsarnokában. A kiállítás a jövő hónapban nyílik meg, a mikor le fog jönni Budapestre maga Veressagin is. A budapesti képzőművészek ünnepélyt rendeznek a mester tiszteletére.

A régi Belváros képe. Napról napra több és több tűnik el a Belváros régi épületeiből. Ez volt az egykori Pest igazi képe, de az új Budapest rohamos fejlődése nem tűri el. Legelőbb a képét meg akarják őrizni. A főváros elkészítette Kuzsinszky Bálinttal, mint a főváros régészeti ügyeinek vezetőjével a régi Belváros gipszmintázatát. A színezett gipszmintázatot még a hó végén felállítják a Károly-kaszárnya valamelyik üres helyiségében, azután a főváros muzeumban helyezik el.

Kriegner-féle Akácia Arczercsme 1 frtért. Szappan 50 krtól kapható országoserte a gyógyszerárakban. Főraktár Budapest, Kalvin tér, „Korona” gyógyszerár.

Rheuma, csúz, köszvény, vese- és epekövek a tudományos alapon álló Dióssy-féle Iis o-citromnedv kurával biztosan gyógyíthatók. Ismeretést ingyen küld Dióssy Lajos gyógyszer. Budapest, Damjanich-utca. 7422

HALÁLOZÁSOK.

Idős fogarasi LÉSZAI FERENCZ, az erdélyi ref. egyházkerület főgondnoka, a kolozs-kalotai egyházmegye tiszteletbeli főgondnoka, a kolozsvári ev. ref. főtanoda főgondnoka, Kolozsmegye bizottsági tagja, 72 éves korában meghalt, Budapestben. Holttestét Kolozsmegyébe Magyar-Gorbóra szállították.

Schwarzthali HÖBERTH FERENCZ, állami számvevőszéki miniszteri tanácsos, 67 esztendősen korában meghalt, Budapestben. Kiváló tagja volt az állami számvevőszék tisztviselői karának. Ötvenkét év óta részt mint katona, részint mint hivatalnok szolgált. Az állami számvevőszéknél ennek fennállása óta működött.

Elhunytak a következő napokban: LEITNER SEBESTYÉN MARE, szent Benedek-rendi aranyvisés áldozópap, nyug. főgimnáziumi tanár, 83 éves korában. Közegzen. — HENCZALVI SZÁSZ KÁROLY, a nyáradszeredai ref. egyházközség buzgó lelkipástora, régi

Selyem báliszövetek

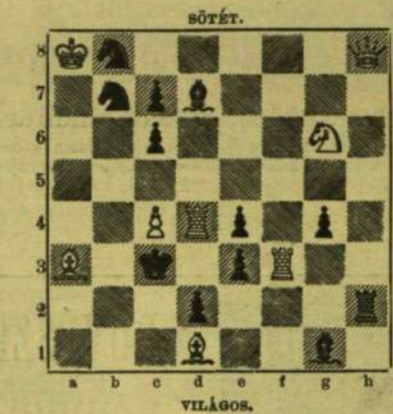
45 krtól

75 35

14 frt 65 krig méterenként — saját gyaráimból —

SAKKJÁTÉK.

2045. számú feladvány. Marin V.-től.

VILÁGOS.

Világos indúl s a harmadik lépésre matot mond.

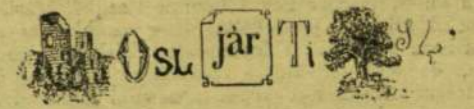
A 2030. sz. feladvány megfejtése Fothergill P. G. L.-től.

Világos. Sötét. a. Világos. Sötét.
 1. Hh4-g6 e3-e2 (a) 1. ... e5-e4 (b)
 2. Vd1-h1 Kd5-e6 2. Vd1-d4 Kd5-d4:
 3. Hg6-f8 mat. 3. Ba1-d1 mat.

b. Világos. Sötét. c. Világos. Sötét.
 1. ... Kd5-e6 (c) 1. ... Kd5-e6
 2. Vd1-g4 Ke6-d5 2. Hg6-e7 Ke6-d7
 3. Hg6-e7 mat. 3. Vd1-g4 mat.

Helyesen fejtették meg: Budapest: K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — Sárospatakon: Gérecz Károly. — Csomonyán: Németh Péter. — Grebenben: Kovács Ferencz. — Nagy-Gájon: Báró D. E. — Sarkadon: Nuszák Sándor. — Zircen: Ronga Károly. — A pesti sakk-klub

KÉPTALÁNY.

A „Vasárnapi Ujság” 52-ik számában közölt képtalány megfejtése:

Voltam idegenben, De Istentem áldom, Hogy édesben születtem, Hogy a napod sut felettem, Szép Magyarországon. — Áltom jó lettem, Hogy magyar volt dejtém, Hogy az édes, szép magyar szó, Csengit, sengett dalolgot, Melegget ejtém.

A sorsolás alkalmával elsőnek Sándor J. (Székely-Keresztúr), másodiknak Evinger Anna (Bács-Gyurgyevo), harmadiknak Molnár Károly (Kömlöd) neve húzott ki, kiknek a könyveket kiadóhivatalunk a szombati postán megküldötte.

Felolós szerkesztő: Nagy Miklós.

(I. Egyetem-tér 6. szám.)

Cummiárak, betegápolási ezikké' árrékök (összerk F. Berguerand párisi gyárstól) legelőnyösebben beszerezhetők Polgár Sándor egyetemi kötszernszál, Bpest, Erzsébet-kört 50. 7446

Az egészesség megóvása érdekeiben.

Dr. Bókai Árpád egyet. tanár legújabb kiadású vénygyűjteményében a szolyvai ásványvizre nézve, tekintve ennek kiváló gyógyértékét, következőleg nyilatkozik: 8-45/100 natr. bicarb. és igen sok szabad szénsav tartalmánál fogva, mérközik minden e nemű külföldi ásványvizrel. Ennél még concentráltabb a polenai és Luhi Erzsébet.

Hasonlóképp nyilatkozik dr. Widerhofer tanár, es. és kir. udvari tanácsos.

Járványos betegségek idején: tiphus, cholera, malária, véhas, béhurut, azonkívül gyomorbántalmakkal kapcsolatos sárgaság, epeköbajok és köszvény ellen, miként azt behatóbb orvosi tapasztalatok igazolják, nélkülözhetetlen speciuicum. A szolyvai gyógyviz Budapestén Édeskuty L. urnái. A polenai, Luhi Erzsébet és szolyvai Mattoni és Wille, Furdó utca 1. sz., vagy pedig az „Uradaimi ásványvizek raktára”-b. n. L. Lovas-ut 4. sz. alatt is megrendelhető. (Utóbbi prospektust bérmenten szívesen küld.)

valamint fekete, fehér és színes Henneberg-selyem 45 krtól 14 frt 65 krig méterenként — sima, csikos, kockázott, mintázott és damaszt stb. (mintegy 240 különböző fajta és 2000 különböző szín és arnyalalában stb.)

Rubák s blousokra a gyárból! Privát fogyasztóknak postabér-, vámtmentesen és házhoz szállítva.

Minták postafordultával.

Magyar levelezés. — Svájczba kötszeres levélbőleg ragasztandó.

HENNEBERG G. selyemgyárai. Zürichben (os. és kir. udvari szállító).

VAJDA PÁL
székes-főv. polgári iskolai rendes tanár
„Szépirásiskola”-ja
VIII. ker., József-körút 31/b sz.
Biztos és alapos kiképzést nyújt
főrangú és előkelő családok
gyermekei részére (esetleg saját lakásukon)
a magyar, német szépirás és rondsírból.
Pedagógiai képzettség és a téren általában ismert jó hírneve — a n. é. szülőknek — biztosított nyújtásnak, hogy a legzigorúbb követelményeknek is megfelelni képes legyenek.
7491

A BÜVÉSZET KÖNYVE.
HITA
TOLNAI SIMON
Előszóval ellátta
TÓTH BÉLA.
Rendkívül érdekes könyv jelent meg fenti cím alatt a könyvpiacon. A 17 ivnyi vasok kötet tartalmát nagyban emeli ama 400 drb rajz, mely a műben előfordul. Rendkívül megkönnyítik a mutatónyelv kivétel a rajzok pontos készítése. Sőt a mutatónyelv megkönnyítésére egy-egy nehezebb mutatónyelv 4-5 rajzban van megmagyarázva. Mindazon titokzatos csodák, melyeket az indus fakírok, a perza mágusok s a hírneves európai bűvészek, mint Herrmann tanár, Bergher Fox, L'homme Masqué, Marián Belleini, stb. stb. produkáltak, meg vannak magyarázva ezen könyvben s ugyanazokat bárki is előadhathatja, de ettől eltekintve páratlanul érdekes és tanulságos olvasmányt képez mindenki számára. A Spiritizmusmal külön fejezetben foglalkozik. Bátran mondhatjuk, hogy a ki ezt a könyvet elolvassa, nem lesz spiritista. Kézzel foghatóan be van bizonyítva, hogy jöhetnek meg a szellemek, a szellemekesz lenyomat. Chamberland, Bastian stb. híres spiritisták mutatónyelvei is vannak írva úgy, hogy bárki azonnal elő is adhatja mindegyik szellemek segítségével.
TOLNAI SIMON-nál Budapesten, VII. Kertész-utca 35. sz., valamint minden könyvkereskedésnél.
Fűzve 2 fnt 50 kr., 1 iskötésben 3 fnt.

Elismerő nyilatkozat
a Salvator-forrás igazgatóságának Eperjesen.
Folyó évi június hó 18-án kelt becses levelére válaszolva, kedves kötelességemnek tartom a Salvator ásványvíz rendelményemnek pontos fogantatásáért köszönetemet nyilvánítani és egyszerismind a tek. igazgatóságnak tudomására adni, hogy a Salvator-forrást vesedara és rheuma ellen használva rövid idő alatt e bán-talmaktól megszabadultam, miért is ezen kitűnő gyógyvizet mindenkinek melegen ajánlom.
Kiváló tisztelettel
Flöricke Ottó gyáros,
Sundenburg.

Leichner-féle
szirpuder,
Leichner-féle Hermelinspuder és Aspasipuder
alkalmasával állították. Ezek a híres szirpuderek a legmagasabb hálygkörökben és a legelőbb rangú művészek által előszeretettel használták; nagy előnyük, hogy a bőrnek viruló, úde rózsás színt adnak és nem lehet észre venni, hogy az arcpudereve van. Kapható — csupán a német nyelvű dobozokban — a gyári raktárban: Berlin, Schützenstr. 31. és minden illatszer-árúsnál.
Utánzatoktól óvakodni kell.
Leichner L., Berlin, kir. eskütétel alatt állítja.

Bőr- és szépségápolás szakorvosa
med. univ. Dr. Révész Benő
Budapest, Kerepesi út 63. sz. I. em.
24 évi gyakorlat, a berlini és bécsi kórházakban szerzett tapasztalatai alapján, gyorsan és alaposan gyógyítja az összes
bőr-, ideg és nemibajokat. Szépségi hibáikat, szépihiányt, anyag- és májfolt, pattanás, rézorr, fagyos vértágok, hajkorpá, hajhullás, sebek; szakszerű tanácsokkal szolgál az arcz és kéz ápolására.
Feltűnő eredménnyel gyógyítja a tilkos betegségeket név alatt ismert összes férfi-, női bajokat s azok következményeit.
Kendel: délelőtt 8—12, d. n. 2—5 és este 7—8 óráig.
Levelekre azonnal válaszol. Kivánatra gyógyszeréről is gondoskodik. Min' enkor mély dísköszöni.

Bőrszékápolás és butorborsajtolás.
Uj javított **Accord szitára,** 7524
a melyen bárki, tanító és a költő ismerete nélkül egy óra alatt járhat meg tanulhat. Ennek a pompás hangszernak 20 húra, 3 manálja és fölsőlegesen szép, erős hangja van. Ára 1 fnt 70 kr., porto és láda 50 kr., 3 darab 3 forint 25 kr., porto és láda 80 kr. utánvét mellett. Megrendeléseket elfogad **Suhr Henrik, Neuenrade, Westfalen.**
KENDI A. IV. Károly-n. 2. (Evang. iskola-igazgató.)
Nagy raktár valódi bőrszékék és karosszékben, jóval olcsóbb árban, mint eddig. Vidéki megrendelések gyors és pontos elkészítése. 7518
Hirdetéseket elfogadnak a kiadó-hivatalban, Budapesten, IV. egyetem-utca 4. sz. a.

Dohányzók! Cigaretták papír nélkül! MOPS
Tollszopóka szivarkák szabadalm. szűrővel.
BAYONETAS
Arjegyüket díjtalanul küld. 7349
EGGIMANN & HEDIGER, BIEL Schweiz
Vezérigényök Magyarország részére:
Weiss és Langer cég Budapest, VI. Szerecsen-utca 8.

Lunge u. Hals
Kräuter-Thee, Russ. Koblischer (Poligonum avic.) ist ein vorzügliches Hausmittel bei allen Erkankungen der Luftröhre. Dieser demselben wirksamsten Eigenschaften bezieht sich Kraut gedeiht in einzelnen Districten Russlands, wo es eine Höhe bis zu 1 Meter erreicht, nicht zu verwechseln mit dem in Deutschland wachsenden Koblischer, Wer daher an Phthisis, Luftröhren (Bronchitis) Katarrh, Lungenspitzen-Affectionen, Kehlkopfentzündung, Asthma, Athemnoth, Brustbeklemmung, Husten, Heiserkeit, Bluthusten etc. etc. leidet, sogleich über denjenigen, welcher das Kraut zu Lunge-entzündung leidet, sich verweist, verlege und besorge sich das Kraut dieses Kräuterthees, welcher auch in Packel a 1 Gulden bei Ernst Weidemann, Liebenburg a. Harz, erhältlich ist. Brochures mit Brilleben Anweisungen und Altes gratis.
7378

HA BETEG A NŐ
sok esetben a rendellenes vérzés orvoldul okozója. Biztos sikert gyógyászati ellátás a **HYDRÁSTIS LABDACSOK** — Ára 1 adag 2 fnt 50 kr., (láda) 1 fnt 30 kr.
Vértisztalanságnál bujkoros s egyéb bajoknál páratlan hatása a **Szárcsákvonlat**; Ára: 1 üveg 3 fnt, fűlőveg 1 fnt 60 kr. **Epilepszia** (rossz betegség) idegesség, légség szív- és főfájásoknál rendkívül hatásos használata a **Liquor contra epilepsiam**. Számos elismerő levél. 1 üveg 3 fnt, fűlőveg 1 fnt 60 kr.
Egyedüli készítője: 7522
Váradi-féle gyógyszerár Szolyvaharsfalva.

Vérszegények és lábadozók
Serravallo Chinabort vassal igénynek.
1/2 liter ára 1 fnt 20 kr.
1 liter ára 2 fnt 20 kr.
Készíti Serravallo gyógyszerész Triestben.
Pompás írt. a miért a gyermekek is igen szívesen isszák Sokszor kitűntették. Minden gyógyszerárban kapni. 7500

A Franklin-Társulat
Budapesti Czim- és Lakjegyzéke
(X. évfolyam), megbízható, hivatalos adatok alapján készült és 1898. év elején jelenik meg.
A bővített tartalom dazára a könyv ára, **vászonkötésben, most is csak 6 fnt less.**
Figyelmeztetjük a közönséget, hogy a régi, bevált könyvet hasonló kiadvánnyal össze ne téveszse.
A kiadóhivatal — hová a lakás bejelentések és egyéb közlemények intézendők — **IV., egyetem-utca 4. sz. a. van.**

A modern vegyészeti hatalmas haladása és az ebből származó számtalan cosmetikus készítmények sem voltak képesek a 30 éven át bevált
Dr. Lengyel Frigyes-féle Nyirfabalzsamot

elnyomni, a legjobb bizonyíték tehát, hogy itt egy valódi, a természet által nyújtott szépségzserrel van szó. Ezen nyirfabalzsam egy sajátos 30 évi gyakorlati végül eljárás alapján preparáltak és csak azután jön forgalomba. Ezen folyadék hatása, hogy a bőr felső hámszálait lassankint lehántja és ez által az alsó tisztított bőr által színben és üdőségben jón napvilágra, megszüntet mindennemű kiütést, seplelt, vörös foltokat és anyafoltokat, simítja a ráncosbőrt és a himlőbajokat lassankint teljesen eloszlatja és az arcbőrnek úde és egészséges színt kölcsönöz.
Egy korsó ára használati u. asitással együtt 1 fnt 50 kr.
A nyirfabalzsam hatásának támogatására Dr. Lengyel Frigyes-féle 7468
Benzoé szappan
ajánlatos. Egy darab ára 60 és 35 kr. Raktárban minden jobb gyógyárban. Főraktár Magyarország részére **Török József** gyógyszerésznél Budapest, Király-utca 12.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:
BÁRÓ KEMÉNY ZSIGMOND
összes művei.
Közreboacsátja **GYULAI PÁL.**

VII. kötet.
A RAJONGÓK.
Regény négy részben.
Ára fűzve 3 fnt. Ára fűzve 3 fnt.

VIII.
ZORDIDÓ.
Regény három részben.
Ára fűzve 3 fnt. Vászonkötésben 4 fnt.

Hirdetéseket felvételnek a „Vasárnapi Ujság” kiadó-hivatalában, Budapest, IV. ker. Egyetem-utca 4. szám alatt.

4. SZÁM. 1898. 45. ÉVFOLYAM.
CHOCOLAT MENIER
A világ legnagyobb gyára. **50,000 kilo.**
Naponkénti eladás
Kapható minden fűszer és csemege-kereskedésben és cukrászdában. 7525

Huzás február 11-én.
Eugen hercezeg szobor sorsjegyek
50 kr. 7539
Főnyeremény **75000** korona értékben.
Ajánlja:
Mercur bank- és váltó-üzlet
V., Dorottya-utca 12.
WEIL FÉLIX
VI., Andrassy-út 7.

MATTONI-FÉLE GIESSHÜBLER
legújabb égrényes **SAVANYU-KÚT** 7505

Csak 4 1/2 forintért
szállítom az én világhírű húzó harmonikámat a **BOHEMIÁT** hosszú billentyűvel és valódi gyöngyházrattéttel. Két kettős húzóval és 11 hajléssal erős fűtővel, eltörhetetlen drózzsugárválvóval. Minden hangnak megvan a maga saját billentyűje, ennel fogva a harmonikának ragyszerű az orgonához hasonló hangzása. Nagyság 40 hangú 2 Reg. 15 1/2 x 33 cm. 450 fnt 60 * 3 * 17 x 34 * 550 * 80 * 4 * 17 1/2 x 34 1/2 * 630 *
Onoktatási iskola ingyen. Csomagolás és portó 60 kr., képes árjegyzék ingyen és bérmentve. 7536
EUG. SCHUSTER harmonikakészítő és hangszer-kereskedés **Gratitz.** Szétküldés utánvétel. Kiszérélek megengedve. — Ismétlődők magas jutalékokat kapnak

MAGYAR KÖNYVTÁR
Szerkesztő: **RADO ANTAL.**
Havonként legalább két fűzet jelenik meg. Egy-egy fűzet ára — kivéve a csak ritkán megjelenő kettős fűzeteket — 15 kr. Kettős fűzet ára 30 kr.
A „Magyar Könyvtár”-ban eddig a következő fűzetek jelentek meg:
I. **Katona. Bánk-Bán.** — Bevezetéssel ellátta **Bedthly Zolt.**
II. **Guy de Maupassant.** Elbeszélések, fordította **Tóth Béla.**
III. **Bereznyy** válogatott ódái, eletrajzi bevezetéssel.
IV. **Coppée Fer.** A kovácsok szt ájja és egyéb elbeszélő költemények. Ford. **Rado Antal.**
V. **Kisfaludy.** A kőrök. **Bedthly Zolt** bevezetésével.
VI. **Sipalusz.** Humoros társzok.
VII. **De Amicis.** A bor, ford. **Tóth Béla.**
VIII. **Zrinyi.** Szigeti veszedelem.
IX. **De Maurier-Potter.** Trilby, Fordította **Fai J. Béla.**
X. **Csokonay, Dorottya.**
XI. **XII. Arany János** válogatott balladái. (Isk. kiadó-ok sorozata.) **Riedl Fr.** bevezetésével.
XIII. **Olasz elbeszélők tára.** Első sorozat. **Farina, Verga, Serao, De Amicis, Fordította Rado Antal.**
XIV. **Petőfi.** Új rajzok.
XV. **Ifj. Dumas S.** A kaméllás bölgy. Színmű. Ford. **Szemere Attila.**
XVI. **Szomaházy István.** Légyott hármasban és egyéb apróságok.
XVII. **Francia elbeszélők tára.** Első sorozat. **Maupassant, Ricard, Chavette, Benserger, Ephryre, Jean Malie, Fordította Ambrus Zoltán.**
XVIII. **Rovetta.** A beestelenek. Színmű. Ford. **Rado Antal.**
XIX. **Kisfaludy Károly** válogatott költeményei, saját alá rendezte és bevezetéssel ellátta **Bánóczy József.**
XX.—XXI. **Shakespeare.** Szentiványi Álom. Ford. **Arany János.** (Iskolai kiadások sorozata.)
XXII. **Kármán József.** Fanni hagyományai. Bevezetéssel ellátta **Bánóczy József.**
Megjelentek 7445
LAMPEL ROBERT (Wodianer F. és Fiai)
és királyi udvari könyvkereskedés kiadásában Budapest, Andrassy-út 21.
Kaphatók minden könyvkereskedésben.

Vörös kezek
vörös arcz és orr ellen az egyetlen gyógyszer a **Radtz-féle** 7488
Mirtus-fehérítő
Számítalan elismeréssel Artalmatlan. Egy üveg 2 fnt.
Esti és napi pudre a **Pulcheradin-poudre.** Egy doboz 50 kr. (fehér, rózsás, vagy krémé).
Mirtus-crème
Új találmányú bőrneműtő arcz- és kéz krémé, alkívolt minden bőrhibát. Nappal is használható. Egy üveg 1 fnt.
Pulcheradin-szappan. 1 darab 40 kr., 3 drb 1 fnt 10 kr. Egyedül kapható a szétküldő
Apostol gyógyszerárban BUDAPEST, VIII., József-körút 64. sz. Baross- és N-p-utca között.

PARFÜMERIE LOHSE
Edelveilchen
a legpompásabb ibolyaillat, hasonló a frissen leszakasztott ibolyához: illatszer — szappan — arczpor — pipere-víz
brillantine — illatpárnák.
BERLIN W.
Gustav Lohse, 45/46 Jägerstrasse 45/46
kir. udvari szállító.
Kapható valamennyi illatszerárban, disztribútor, gyógyfűszerárban és gyógyzertárban, valamint minden fodrászüzletben Ausztria-Magyarországon.
A „Vasárnapi Ujság”
1854—1897-ig terjedő 43 teljes évfolyama eladó. Egy-egy évfolyam ára 4 fnt. Bővebb értesítést ad **Orosz Lajos,** Győr, Petőfi-tér 8. szám. 7530

A NAGY KRACH!
New-York és London az európai szárazföldet sem kímélték meg a egy nagy értékű áru inditattva érte meapát egész készletét — a munkadíj esékly megterítése mellett — elajándékozni. En vagyok felhatalmazva ezen megbízást eszközölni. En tehát minden embernek adom 2 alatt felsorolt tárgyakat pusztán 6 fnt 60 kr. megterítése mellett és pedig:
6 drb legfin. asztalkézt val.ang. pengével,
6 * amer. szab. esztét villát egy drból,
6 * * * * * evőkanalat,
12 * * * * * kávékanalat,
1 * * * * * levszerőkanalat,
1 * * * * * tejszerőkanalat,
2 * * * * * tojástartót,
6 * angol Victoriatálcait,
2 * pompá. asztali gyertyatartót,
1 * teaszűrőt,
1 * legfinomabb cukorszórot,
* 44 drb összesen csak 6 fnt 60 kr.
Az összes fenti 44 tárgy esztét 40 fntba került és most ezen minimális árárt, 6 fnt 60 kr.-ért kaphatók az amerikai szab. — azist egy teljesen fehér fém, mely esztét szintén 25 éven át megtartja, miért is jótállva lesz. Legjobb bizonyítékul, hogy ezen hirdetés

Czerny-féle Keleti rózsatej fiatalos arcbőrt
oly meglepően úde, tiszta, szerez, mely semmi más arcbőrt el nem érthet: kitűnő hatása májfolt, seplelt, pürnások, bőrtáka, nem szép arczvöröség s a bőr minden tisztatlansága ellen, megszünteti a sárga vagy barna arczszert s egyaránt alkalmas minden testrésze. Ára 1 fnt. Balszamszappan hozzá 30 kr.
Törvényesen védett, lelkiismeretesen megvizsgált és valódi minőségben kapható 7416
ANTON J. CZERNY, Bécs.
XVIII. Carl Ludwigstrasse 6. (saját házában).
Szétküldés utánvétel. Prospektus ingyen és bérmentve. Raktárunk a nagyobb gyógyzertárakban és illatszerüzletekben.
Vezérképviselőség és magyarországi főraktár Budapest **TÖRÖK JÓZSEF** gyógyzertárban.

Kapható csak HIRSCHBERG A-nál
az egyesült amerikai szabad. ezüstárny gyára főképviselőségénél,
Bécs, II., Rembrandtstrasse 19/7. Telefon 7114.
Szétküldés a vidékre utánvétel, vagy az összeg előlege beküldése mellett. Tisztító-por hozzá 10 kr. Csupán a melletti védjegy-gyel valódi. (Egyszéki érc.)
Kivonat az elismerő levelekből:
Bécsben evőeszköztárgyaimat megkaptam, melyvel nagyon meg vagyok elégedve és kérem még egy olyan garnitúrát, 14 drb. amerikai szab. ezüzből utánv. küldeni.
Bosnyos, Kr. Szt. György. 187. 896.
Keresztes S. főszolgabíró.
*Az első küldeményem nagyon meg vagyok elégedve, kérek még egy garnitúrát, Kálocsa.
Majorosy János, kanonok.
*A küldeményt veti m, nagyon meg vagyok elégedve, kérek még egy küldeményt 6 fnt 60 kr-ért.
Köszönettel.
Bánffy báró 5 excell.

A Pesti hazai első takarékpénztár-egyesület
LVIII. ÉVI RENDES KÖZGYŰLÉSÉT
1898. évi február hó 6-án délelőtt 10 órákor fogja Budapest, Pestvármegye székháza dísztermében (IV., Granátos-utca) megtartani.

TÁRGYSOROZAT:
1. Jelentése az igazgatóságnak és felügyelő-bizottságnak az 1897-ik évi üzlet eredményéről.
2. Határozathozatal a mérleg és tiszta jövedelem iránt.
3. Az alapszabályok módosítása.
4. Esetleges igazgatósági előterjesztések.
5. A felügyelő-bizottság lét tagjának és a választmány egy tagjának megválasztása (alapszabályok 36. és 44. §-ai).
Ezen közgyűlésre a t. cz. részvényesek azon figyelemzetével hivatnak meg, hogy az alapszabályok 14. §-a értelmében csak oly részvényes gyakorolhatja, akár saját személyében, akár meghatalmazott által, szavazati jogját, kinek részvénye 1897. december 31-ig nevére iratott s a közgyűlést megelőző nap d. u. 5 órájáig az egyesület főpénztáránál még le nem járt szelvényeivel együtt letételt.
Budapest, 1898. január 20-án.
Az igazgatóság.
(Utánnyomás nem díjazatik.)

Legjobb és leghíresebb pipere hölgypor: a **La VELOUTINE**

Különleges Rizpor BISMUTTAL VEGYITVE **CH. FAY, ILLATSZERÉSZ.** PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS.

A női szépség emelésére, tökéletesítésére és fenntartására legkiválóbb, teljesen ártalmatlan, vegyíztá és szírmintés készítmény a **7502 Margit Crème.**

Rövid idő alatt színtet szepit, májfoltot, pattanást, bőrtájkát (mit-asser) és minden más bőrbajt. Kisimítja a ráncokat és himlőhelyeket, még koros egyéneknek is tőde bájos arczsint kölcsönöz. Ára 50 kr., nagy 1 forint. **Margit hölgypor** 60 kr., 3 színben. **Margit szappan** 35 kr. **Margit fogpó** (Zahnpaste) 50 kr.

Készítő FÖLDES gyógyszerháza, Aradon Deák Ferenc-utca 11. sz. Főraktár: **Török József gyógyszerháza,** Budapeston Király-utca 12.

Üdvös tanács. Köhögésnél, rekedtségél, a torok és légzési szervek működési zavaráinál **Egger biztos hatású MELLPASZTILLAI** vendők. (1 doboz 50 kr. és 1 frt. Próbadoz 25 kr.) A gyomor rendetlen működésénél radikális hatásának bizonyultak **7230 Egger Szóda-Pasztillai.** (1 doboz 30 kr.) Mindkét szor kapható minden gyógyszer-tárban. — Fő- és szétküldési raktár Magyarországon: **„Nador”-gyógyszertár Budapest, Váci-körút 17. sz.**

Millenniumi nagy éremmel kitüntetve.

DEHMAL KÁROLY Zongora-gyáros és köleszőnté intézet. BUDAPEST, 7464 IV., Károly-körút 20. sz. Zongorák, pianók és rövid zongorák és választékban, használt zongorák eladása. **70** Javítások és hangolások oltadn eszközöltetnek.

Tessék kísérletet tenni és meg fog győződni, hogy patkányok és posz-egerek kiirtására minden körülmények közt leg-biztosabb a **László József gyógyszerésze által feltalált patkány pusztító-szer.**

Bámulatos hatású és biztos sikerű ezernyi ezer elismerő nyilatkozat bizonyítja. **Ára 1 doboznak 1 frt., 6 doboznak 5 frt., használati utasítással. — Kapható: LÁSZLÓ JÓZSEF gyógyszerésznél** Maros-Ujvár (Erdély). 7458 Budapesti főraktár: **Egger-féle gyógyszerháza** „Nadorhoz.” Váci-körút 17.

Érdekes tudnivaló **Hölgyek részére,** hogy **a Sihalyszky arezkenőcs és mosdóvize** az arezbor kóros eltávolításánál, különösen szepit, májfolt, pürzsének ellen a **leghatásosabb szer.** Az eredeti vóny a gyógyszerház egyedüli tulajdona. **Ára 70 kr. 7520 Sihalyszky balzsámos növény-szappan** eltávolítja a bőrre lerakódó kóros anyagokat, melyek betegség folytán vagy a levegő porával a bőr légnő mirigyait a rendszeres működésben gátolják. **Ára 30 kr. — Kapható: Szoloczky Géza gyógyszerésznél Kassán.**

Fekete selymekelmék legvalószínűbb festések, a kellemes viselés- és tartósságért jótá-levéllel. Magánosok részére közvetlen megrendelési forrás; igazi gyári árak mellett vármintesen házhoz szállítva. Ezer meg ezer előmerő irtal. Minták, fehéris és színes selyemből is, bérmentve küldetnek.

GRIEDER ADOLF ÉS TSA királyi szállítók selymekelme-gyárak szövetsége Zürich. 7375

Való- di amerikai Onborotváló-készü-lék „STAR” ára 5 frt. Borotvakések, zsebkések, valódi solingeni és angol gyártmá-nyok a legolcsóbb árak mellett.

KELETI J.-nél Budapest, Koronaherzeg-utca 17. 7475

Prof. Nothnagel azt mondja: Kiválóan hat oszú, kösvény, szába és más hasonló rheumatikus fájdal-maknál a Gautheria-olajtok belsőleg, a Gautheria-szesz külsőleg. Hatása feltét-lenül biztos. Ára mindégynék 1-1 forint. A Gautheria-pasztillából néhány darab megszünteti a garat- és gégehurutot, köhögést és rekedt-séget. Ára egy doboznak 75 kr. Kapható **Hasz-linszky Sándor-téri gyógyszerháza**ban, Bpsten. 7419

Köhögés, rekedtség és el-nyálkásodás ellen legjobb hatású szer a **RÉTHY-féle pemetefü-czukorka,** mely ezen bajokat gyorsan megszünteti. Kapható min-ten gyógyszerházaiban. Egy doboz ára **30 kr., 5 doboz-ral 1 frt 50 kr.** Kéért bérmentve küld **7264 Réthy Béla** gyógyszerész Békés-Csabán. Csak akkor valódi, ha minden doboz fenekén aláírásom látható.

Szépség és egészség. **Korom főnyavalyja az idegesség** és vértelenség, melyből számtalan kör származik. Ez ellen pedig legbiztosabban hat a **vasas chinabor** 1 üveg 1 frt 20 kr., 5 üveg franco küldve 6 frt. Sherryval van készítve és min-den hasznosító készítmények közt a legkiválóbb olímaljait és vasat tartalmazza. **ROZSNYAY MÁTYÁS** gyógyszerész Aradon. Kapható Budapeston: **7489 Török József gyógyszerháza** és minden magyarors. gyógyszerházaiban.

Gyógyszertár „az arany birodalmi almához”. **PSERHOFER J.** Béc. **vértisztító labdacscsai,** azelőtt **egyetemes labdacscsok** nevezve, az utóbbi nevet teljes joggal megérdemlik, mert tényleg nagyon sok betegség létezik, a melyekben ezen labdacscsok valóban kitűnő hatásuaknak bizonyultak. Sok évtized óta általánosan el vannak terjedve ezen labdacscsok és nagyon kevés család lehet, a melyben ezen kitűnő házi-szerből egy kis készlet hiányozzék. Sok orvos ajánlotta és ajánlja ezen labdacscsokot házi szer gyanánt, legfőképp minden baj ellen, a mely rossz emésztés vagy dugulásból származik, mint: az epékeringés zavarái, májbeteg, a belek elsenyvedése, szél-kólika, vértelenség az agya, altesti bajok (aranyér) stb. Vértisztító tulajdonságuknál fogva különösen jó hatással bírnak vérsze-génységénél és az ebből származó betegségeknél, mint: sápkór, ideges fejfájás, stb. Ezen vértisztító labdacscsok ezenkívül oly enyhén hatnak, hogy legesélyesebb fájdalmat sem okoznak és ezért a leggyengébb személyek, sőt még gyermekek által is aggodalom nélkül bevehetők. Egy tekercsnél kevesebb nem küldetik. A pénz előleges beklüldése mellett portmentes küldéssel együtt egy tekercs labdacscs ára 1 frt 25 kr., 2 tekercs 2 frt 30 kr., 3 tekercs 3 frt 35 kr., 4 tekercs 4 frt 40 kr., 5 tekercs 5 frt 20 kr., 10 tekercs 10 frt 20 kr. Kérjük határozottan: **7412 „Pserhofer J. vértisztító labdacscsait”** kérni és arra ügyelni, hogy minden doboz fedélfelirata a használati utasításon álló **Pserhofer J.** névaláírását, és pedig **vörös betűkkel, viselje.** **PSERHOFER J.** gyógyszerháza, Singerstrasse 15. Béc. Raktár Budapest részére **Török József gyógyszerész** urnál, Király-u. 12.

GANZ ÉS TÁRSA **VASÖNTÖDE ÉS GÉPGYÁR** **RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG BUDAPESTEN.**

Készít: a) gépeket és építési munkákat, teljes malomberendezéseket, vasuti kocsiakat és vasuti felszereléseket, transmissiókat. **Speciálitásai: b)** Kéregöntvény vasuti kerekek, váltók, zuzómű-vek, hengerek és ágyugolyókhoz. **Aczélöntés. — Hengerszékék** kéregöntetű hengerekkel mind a magas malmászathoz, mind pedig a parasztra őrléshez a **egész malomberendezések. — Facsiszo-láshoz, papir- és cellulosa-gyártáshoz való gépek. —** Vízikerekeket nagy sikerrel pótló **turbinák. — Zsilipek, csőveze-tékek, frictiós kapcsolások, rotatiós dynamo-méterek. —** Mechwart-féle **forgó gözeke. —** Elektromos világítás s erőátvitel egy-irányú váltakozó- s forgárammal, dynamo-gépek, motorok, elektromos bányaberendezések, felhúzó, szellőztető, elektromos utak, hordozható elektromos fűrógepek; elektromos daruk, szivattyúk, ivlámpák, mérő-készülékek, stb. 7124

Fesztay társaság palotájában **Városliget** **Krisztus a keresztfán és Jeruzsálem** óriási körkép. Látható: **reggel 9 órától esti 4 óráig** Az esti órákban villanyvilágításnál. **Belépő díj 50 kr. 7397** **Gyermekjegy 30 kr, katonajegy ór-mestertől lefelé 30 kr.**

5. SZÁM. 1898. BUDAPEST, JANUÁR 30. 45. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: **VASÁRNAPI UJSÁG** és **egész évre 12 frt** **POLITIKAI UJDONSÁGOK** együtt 1 félévre — **6 *** Csupán a **VASÁRNAPI UJSÁG** { egész évre **8 frt** félévre — **4 *** Csupán a **POLITIKAI UJDONSÁGOK** { egész évre **5 —** félévre — **2.50** Külföldi előfizetőknek a postai-az megjelölt ártól feljebb a csatlakozó.

GRÓF TISZA LAJOS. 1823—1898.

A MAGYAR KÖZÉLET egy nevezetes, nagy munkásságú férfiút veszített el a jelen január hó 26-án, gróf Tisza Lajosban, a ki jeles tehetségeit egész életén át a közügyeknek szentelte. Nagyobb szabású és általánosabb hatású működése 1861-ben kezdődött, mikor az ugrai kerület országgyűlési képviselőjévé választotta. Azóta, Biharban két évre (1867—69) terjedt főispánsága idejét leszámítva, folyton kiváló tényezője volt parlamentári életünknek. 1870-ben a fővárosi közmunkatanács elnöke lett s e tere-nyen főleg az Andrassy-út megalkotásakor, amly jelét adta a nagy föladatokra való rátermettsé-geinek, hogy nem sokára, mikor Gorove vissza-lépelt, ő nevezetett ki közlekedésügyi minisz-terré. Az ő kormányzása alatt történtek az első lépések Magyarország rendszeres vasúthálózatá-nak megteremtése ügyében. Ezt ugyan az ország akkori nehéz pénzügyi helyzete miatt nem valószínűsíthette meg, de az ő kezdeményezésére több fontos törvény hozott.

Nagy esemény volt Tisza Lajos államférfiúi szereplésére nézve az 1875-ben történt fuzió, mikor ő, ki addig a Deák-párt tagja volt, egy-azon működési alapra léphetett addig ellenzéki bátyjával, Tisza Kálmánnal. Miniszteri tárczá-ját ugyan letette, azonban annál nagyobb tevé-kenységgel vett részt az országgyűlésnek külö-nösen közgazdasági természetű munkásságában, így nevezetesen a nagy fontosságú erdőtervény megalkotásában, a mire mint az országos erde-szeti egyesület elnöke szakszerűleg is illetékes volt. De egyébként is kiváló szerepet vitt a parlamenti életben. Több ízben volt elnöke a magyar delegációnak, mely működésében poli-tikai ellenfeleinek elismerését is kivívta. A Tisza Lajos nevéhez fűződő sikerek közül legkiválóbb Szeged városának újjáalkotása, hol mint királyi biztos lankadatlan erővel és kitar-tással fáradozott, hogy a várost romjából föl-emelje s jövőre az árvízveszedelem ellen min-denkorra biztosra tegye. Nagy nehézségek gör-dültek itt elébe; de ő mindezeket leküzdve, a vele buzgón közreműködő férfiak segítségével csakugyan megvalósította a király jóslatát. Szeged néhány év alatt valóban «sebb lett, mint volt» s ma Budapest után nagyságban is, építészeti tekintetben is legelső városa az

Stetka Gyula festménye után metszette Bálint Benedek.

GRÓF TISZA LAJOS.